

RAZUMIJEVANJE SEKSUALNOG NASILJA NAD DJECOM U HRVATSKOJ

Integrirani kvalitativni i
kvantitativni izvještaj istraživanja

Travanj 2025

Izvještaj o kvalitativnom i kvantitativnom istraživanju izrađen u okviru Zajedničkog projekta EU-a i Vijeća Europe « Implementacija Barnahus modela u Hrvatskoj »

Projekt sufinancira Europska unija putem Instrumenta tehničke podrške, a sufinancira i provodi Vijeće Europe, u suradnji s Europskom komisijom, Radnom skupinom za reforme i investicije (SG REFORM).

Ovo je izvješće izrađeno uz financijsku potporu Europske unije i Vijeća Europe. Njegov sadržaj isključiva je odgovornost autora. Stavovi izraženi u ovom dokumentu ni na koji se način ne mogu smatrati službenim mišljenjem Europske unije ili Vijeća Europe.

SADRŽAJ

Pozadina projekta 4

Ciljevi istraživanja 7

Kvalitativno istraživanje 10

Istraživački pristup 11

Glavni uvidi i prijedlozi 13

Glavni uvidi
Zaključci i prijedlozi

Nalazi istraživanja 18

Kontekst seksualnog nasilja nad djecom
Percepcija Barnahusa

Kvantitativno istraživanje 41

Istraživački pristup 42

Glavni uvidi i prijedlozi 45

Glavni uvidi
Zaključci i prijedlozi

Nalazi istraživanja 50

Percepcija seksualnog zlostavljanja djece
Obrazovanje i informiranje
o seksualnom zlostavljanju djece
Dostupne usluge i informacije
Osobno iskustvo

01

POZADINA PROJEKTA

Pozadina projekta 1/2

Zajednički projekt Europske unije i Vijeća Europe „Provedba Barnahus modela u Hrvatskoj” sufinancira Europska unija putem Instrumenta tehničke podrške, a sufinancira i provodi Odjel za dječja prava Vijeća Europe u bliskoj suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije RH i Radnom skupinom Europske komisije za reforme i ulaganja (SG REFORM) od 1. rujna 2023. do 28. veljače 2026.

Opći cilj projekta je podržati Hrvatsku u njezinim nastojanjima da osmisli, razvije i provede reforme u području pravosuđa po mjeri djece i zaštite prava djece. Konkretnije, projekt ima za cilj poboljšati pristup i kvalitetu pravosudnog sustava za djecu žrtve i svjedoke nasilja u Hrvatskoj, kako bi se smanjila nepotrebna odugovlačenja u postupanju s takvim slučajevima te da sva djeca žrtve i svjedoci seksualnog nasilja imaju pristup pravdi prilagođen djeci. To će se postići kroz provedbu Barnahus modela koji je vodeći europski model za multidisciplinarni i međuagencijski odgovor prilagođen djeci vezano za seksualno iskorištavanje i zlostavljanje djece.

Pozadina projekta 2/2

Projekt ima tri glavna očekivana rezultata:

1. Uspostavljanje pravnog, političkog i institucionalnog okvira za održivo djelovanje Barnahus modela u Hrvatskoj
2. Unapređenje znanja i kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom i za djecu da reagiraju na seksualno zlostavljanje djece
3. Povećana svijest stručne i šire javnosti o seksualnom zlostavljanju djece u Hrvatskoj.

Ovo istraživanje jedan je od rezultata koji se usklađuje s gore spomenutim ishodom 3.

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Ciljevi istraživanja 1/2

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

Cilj kvalitativnog istraživanja bio je rasvijetliti sljedeće teme:

- Svijest o seksualnom nasilju i razumijevanje seksualnog nasilja
- Moguće reakcije kada dijete otvoreno progovori o seksualnom nasilju
- Percepcija Barnahusa i očekivanja uzevši u obzir Hrvatski kontekst
- Mišljenja o komunikacijskim materijalima o Barnahusu
- Identifikacija specifičnosti i utvrđivanje konkretnih, kontekstualno specifičnih prijedloga za provedbu Barnahusa u Hrvatskoj

Ciljevi istraživanja 2/2

KVANTITATIVNO ISTRAŽIVANJE

Cilj kvantitativnog istraživanja bio je rasvijetliti sljedeće teme:

- Percepcija seksualnog zlostavljanja djece
- Obrazovanje i informiranje o seksualnom zlostavljanju djece
- Dostupne usluge i informacije
- Osobno iskustvo

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP

Dizajn istraživanja

Fokus grupe

4 fokus grupe uživo
8 sudionika u svakoj grupi

Grupe s djecom u dobi 12-17 godina i grupe s roditeljima

Struktura fokus grupa:

FG 1 – Djevojke 12-17 godina, Split

FG 2 – Roditelji, Split

FG 3 – Mladići 12-17 godina, Zagreb

FG 4 – Roditelji, Zagreb

Fokus grupe su se provele u Zagrebu i Splitu, u prostoru Ipsosa

Grupe su održane 12. i 14. veljače 2025.

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

GLAVNI UVIDI I PRIJEDLOZI

Glavni uvidi 1/2

Osviještenost i opće poznavanje

Osviještenost o problemu seksualnog nasilja nad djecom i adolescentima smatra se umjereno visokom u hrvatskom društvu, slažu se roditelji i djeca. Smatra se i da razina znanja o ovoj problematici tijekom posljednjih nekoliko godina povećala.

Tema se pojavljuje u javnom prostoru, a roditelji su zainteresirani za potrebe i dobrobit svoje djece u kontekstu adekvatnog reagiranja i prevencije seksualnog nasilja. Djeca su bolje informirana o svojim pravima i jasniji su i glasnjiji u zahtijevanju svoje zaštite.

Istovremeno, specifično znanje poput dostupnosti resursa, kako pružiti nekome pomoć i kako učinkovito zaštititi sebe i druge od seksualnog nasilja još uvijek nije na adekvatnoj razini.

Nedostatak sustavne podrške

Podrška i pomoć postoje unutar sustava i to sudionici prepoznaju, no koraci u pružanju pomoći nisu uvijek jasni i jednoznačni.

Pojedinci nemaju bezuvjetno povjerenje da će sustav stati na stranu dječje žrtve i prikladno ju zaštititi. Prevladava osjećaj da djelovanje sustava ovisi o svakom specifičnom

slučaju, kome se dijete obraća za pomoć i pojedincima koji rade na tom slučaju poput školskog psihologa i ostalih. Dojam je da ima prostora za poboljšanje i standardizaciju pristupa unutar sustava za svu djecu koja su žrtve nasilja.

Prisutni su različiti oblici seksualnog nasilja

Digitalni svijet donosi nove dimenzije potencijalnog seksualnog nasilja za koje roditelji tvrde da im nije uvijek lako i pristupačno za prepoznati.

S druge strane, djeci se čini da je nasilje unutar obitelji teže za prepoznati jer se odvija iza zatvorenih vrata. Vršnjačko seksualno nasilje i seksualno nasilje odraslih nad djecom i adolescentima se smatra podjednako dominantnim.

Sudionici se slažu da žrtve i nasilnici može biti bilo tko, ali da su mlađe žene češće žrtve, a stariji muškarci su, čini se, često nasilnici.

Reakcija na povjeravanje o iskustvu nasilja razlikuje između roditelja i djece

Da se dijete povjeri o seksualnom nasilju, prva reakcija i roditelja i djece bila bi pružiti emocionalnu podršku koja uključuje pružanje utjehe, slušanje bez osude i validaciju djetetovih osjećaja.

Vršnjačka reakcija poslije toga bi išla u smjeru ohrabriranja žrtve da se povjeri odrasloj osobi kojoj vjeruje, nekome poput roditelja, učitelja, savjetnika te onima koji mogu pružiti daljnju podršku i poduzeti potrebne korake. Obično ne prijavljuju incident bez pristanka žrtve, ali ju potiču da sama otkrije informacije. Ako nisu u blizini odraslih osoba kojima vjeruju ili situacija uključuje vršnjaka, djeca mogu uzeti u obzir traženje pomoći od nadležnih institucija poput policije ili relevantnih telefonskih linija za pomoć. Neki dječaci izražavaju i veću sklonost zadovoljavanju pravde neformalnim putem zbog nepovjerenja u formalni sustav zaštite.

Nakon pružanja emocionalne podrške, odrasli bi prijavili nasilje nadležnim institucijama poput policije ili socijalne službe i tako na prvo mjesto stavili sigurnost djeteta bez da nužno traže djetetov pristanak. Podijelili bi situaciju s djetetovim roditeljima osim ako to nije u djetetovom najboljem interesu, a pogotovo ako je nasilnik roditelj ili postoji nedostatak povjerenja u reakciju roditelja.

Glavni uvidi 2/2

Barnahus nailazi na odobravanje i dobrodošlicu

Roditelji i djeca pozitivno gledaju na projekt te smatraju da donosi značajno poboljšanje u odnosu na trenutne procese svjedočenja u slučajevima iskustva sa seksualnim nasiljem nad djecom. Percipiran je kao projekt orijentiran na dobrobit djeteta koji minimizira traumu kroz intervju s jednom osobom i općenito prijateljsko okruženje koje u fokusu ima dijete.

Potreba za širom sustavnom podrškom

Iako se Barnahus smatra važnim poboljšanjem, sam po sebi nije dostatan. Sudionici naglašavaju potrebu za osnaživanjem šireg sustava podrške prije nego što djeca dođu do Barnahusa (kako bi se ohrabrilo prijavljivanje) i poslije (kako bi se osigurala adekvatna zaštita). Iako je osiguranje zaštite i pomoći djetetu nakon svjedočenja sastavni dio usluga koje Barnahus pruža u sklopu socijalne i psihološke podrške, važno je spomenuti kako sudionici snažno naglašavaju važnosti ovog aspekta pomoći.

Postoji nedostatak povjerenja u neke postojeće sustave, posebice školske službe, kako navode sudionici, i roditelji i djeca. Pojedinci se boje da neće svi potrebni koraci biti odrađeni da bi se učinkovito i cjelovito zaštitilo dijete.

Naglasak na dobrobiti djeteta

Pristup prilagođen djeci najvažnija je prednost Barnahusa, pri

čemu se intervju djeteta samo s jednom osobom, stručno vodstvo i sigurno okruženje koje vodi brigu o dobrobiti djeteta naglašavaju kao ključni aspekti ovog pozitivnog pristupa.

Holistička podrška, no ne i sklonište

Barnahus se vidi kao više od mjesta za svjedočenje. To bi trebalo biti centralno mjesto koje osigurava sveobuhvatnu podršku prije, tijekom i nakon svjedočenja, uključujući terapijske usluge. Uz to, ne bi ga se trebalo zamijeniti za sklonište za žrtve seksualnog nasilja, što sudionici spontano očekuju.

Proširenje djelokruga Barnahusa – omogućiti žrtvama da direktno pristupe Barnahusu

Ključno poboljšanje bilo bi omogućiti žrtvama (ili žrtvama u pratnji odrasle osobe kojoj vjeruju) da dođu izravno u Barnahus, čineći ga prvom točkom kontakta nakon iskustva seksualnog nasilja s ciljem sprječavanja daljnje retraumatizacije i pružanja što kvalitetnije podrške onima koji su imali iskustvo seksualnog nasilja.

Islandski model Barnahusa kao referentna točka

Islandski model Barnahusa može poslužiti kao primjer i referentni model za Hrvatsku, nudeći djeci prilagođeno

okruženje, integrirajući usluge poput intervjua i terapije pod istim krovom te promičući multidisciplinarnu suradnju.

Barnahus u Hrvatskoj može biti razvijen, inkorporirajući sve ove elemente kako bi osigurao cjelovitu i sveobuhvatnu podršku te potaknuo sustavnu promjenu za djecu žrtve seksualnog nasilja

Barnahusovi edukativni materijali bi trebali biti optimizirani da dođu do ciljane skupine

Edukativni materijali o Barnahusu bi trebali biti zanimljivi i primjereni dobi.

Video „Reci nekome kome vjeruješ” može biti prikladan za djecu od 6 do 10 godina i općenito dobro komunicira važnost reagiranja i pomoć koja je dostupna. „Kiko i ruka” primjerena za djecu manjeg uzrasta, poput predškolaraca, kako koristi slike nalik na crtiće da ih nauči o pravilu donjeg rublja. Letak je percipiran kao pretrpan tekstom i neprivlačan za opću populaciju, namijenjen stručnjacima koji se bave problematikom.

Video materijali koji ciljaju na angažman adolescenata trebaju biti realističniji i govoriti njihovim jezikom na mjestima gdje se nalaze – društvenim mrežama.

Prijedlozi na temelju diskusija fokus grupa 1/2

- ✓ Osigurajte implementaciju Barnahus modela u Hrvatskoj koristeći islandski model kao referentni primjer. Usvojite njihov pristup, standarde kvalitete i dokazane prakse. Ovaj smjer prepoznaju i podržavaju kao ispravan smjer djelovanja i roditelji i djeca. Uključite lokalne stručnjake koji su upoznati sa sustavom i koji mogu značajno pridonijeti implementaciji Barnahusa u našoj državi.
- ✓ Razmislite o proširenju opsega Barnahusa kako bi ga se približilo djeci koja su doživjela seksualno nasilje na način da im se omogući da direktno dođu i prijave svoja traumatična iskustva. Ako bi postojala jedna ovakva referentna točka, to bi ih moglo ohrabriti i osnažiti da odlučnije i češće prijavljuju nasilje.
- ✓ Naglasite ključne prednosti Barnahusa kako bi se uključile različite skupine i podigla svijest i problematici seksualnog nasilja. Istaknite da na prvo mjesto stavlja dobrobit djece i adolescenata, minimizira traumu kroz okruženje prilagođeno djeci i kroz integrirane usluge uz holističku i cjelovitu podršku te koordinira multidisciplinarni odgovor na nasilje koji uključuje provoditelje zakona i zdravstvene stručnjake pod istim krovom.
- ✓ Objasnite Barnahusovu ulogu ističući njegov pristup usmjeren na dijete tijekom svjedočenja, tako da ga se razlikuje od skloništa gdje djeca mogu privremeno boraviti. Učinite jasnim da je Barnahus dječji centar, ne sklonište, ali naglasite povezanost s drugim dostupnim skloništima kada je potrebno.

Prijedlozi na temelju diskusija unutar fokus grupa 1/2

- ✓ Umrežite se s renomiranim domaćim stručnjacima koji pridonose dizanju svijesti i povećavaju znanje o temi seksualnog nasilja. Zajedno pokrenite dodatne edukativne programe i kampanje koji ciljaju na podizanje svijesti i razumijevanje seksualnog nasilja.
- ✓ Povećajte svijest i edukaciju o seksualnom nasilju i Barnahusu tako da se pokrenu kampanje koje u fokus stavljaju seksualno nasilje, sigurnost na internetu i intervenciju promatrača. Ciljajte razne dobne skupine kroz više kanala poput škola, javnih foruma i društvenih mreža kako bi osigurali cjelovito razumijevanje i podršku.
- ✓ Osnažite djecu i adolescente tako da ih učite o njihovim pravima, kako mogu prepoznati situacije zlostavljanja i kako potražiti pomoć. Inicirajte organizaciju radionica ili drugih vrsta treninga o vještinama empatije i važnosti mentalnog zdravlja. Pravilo donjeg rublja smatra se dobrom polaznom točkom za najmlađe, ali treba biti dopunjeno širim obrazovanjem o primjerenom i neprimjerenom ponašanju.
- ✓ Razvijte vizualno privlačne edukativne materijale primjerene dobi koristeći društvene mreže i ostale odgovarajuće kanale koji su relevantni za djecu i adolescente. Video o Barnahus modelu na Islandu učinkovito prikazuje ideju i koncept Barnahus modela. „Kiko i ruka” potencijalno dobro prikazuje poruku predškolskoj djeci, dok „Reci nekome kome vjeruješ” dopire do djece u dobi 6–10 godina. Za adolescente je potrebno stvoriti sadržaj koji je realističniji i predstavljen na način koji ih zaokuplja.

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

NALAZI ISTRAŽIVANJA

KONTEKST SEKSUALNOG NASILJA NAD DJECOM

Razumijevanje dječjih prava

Roditelji i djeca se slažu oko osnovnih dječjih prava:

- Pravo na obrazovanje
- Pravo na sklonište / stanovanje
- Pravo na hranu
- Pravo na sigurno okruženje
- Pravo na zdravstvenu skrb
- Pravo na socijalizaciju
- Pravo da imaju i mogu izraziti vlastito mišljenje

Roditelji naglašavaju zaštitu i osnovne potrebe

Roditelji imaju tendenciju na prvo mjesto staviti sigurnost djece, njihovu dobrobit i osnovne potrebe poput hrane, skloništa, obrazovanja i zdravstvene skrbi. Ovo proizlazi iz njihove uloge skrbnika i odgovornosti da osiguraju opstanak i razvoj svoje djece u materijalnom, fizičkom i psihološkom smislu.

Djeca se više fokusiraju na autonomiju i slobodu

Djeca imaju tendenciju naglašavati svoja prava poput prava na izražavanje vlastitih stavova, sudjelovanje u odlukama koje na njih utječu i da se njihovo mišljenje uzima u obzir. Navedena prava doživljavaju važnim za svoju dobrobit i zadovoljavajući razvoj.

Prava su kao pozitivne stvari i ako se osoba ne osjeća kao da ih ima, onda se osjeća loše. Ako nema pravo izraziti svoje mišljenje, osoba neće biti sretna kao da ti netko govori što trebaš raditi.

Djevojke

Pravo na sigurnost, krov nad glavom, hranu, čistu vodu, zaštitu od svih mogućih oblika zlostavljanja.

Roditelji

Nasilje nad djecom

Dobro je poznata fraza, ali nije sve vezano uz nju samo po sebi razumljivo

Problematika o nasilju nad djecom je očita na prvi pogled – svi znaju što je i čemu se radi.

Ipak, neki oblici nasilja nisu niti jednostavni niti laki za prepoznati zbog skrivenog okruženja u kojem se nasilje događa (npr. maltretiranje na internetu) kao i prikrivanje od strane žrtve (iz raznih razloga).

Roditelji smatraju da je nasilje na internetu teže za primijetiti

Roditelji nasilje promatraju široko naglašavajući da postoje različiti oblici nasilja na djecom, uključujući zanemarivanje, emocionalno zlostavljanje i nasilje na internetu.

Roditelji se doživljavaju manje uključenim i upoznatim s online svijetom, što rezultira doživljajem da nemaju uvid u sve što se događa u sferi Interneta. Taj manjak uvida čini ih nemoćnima i taj dio života svoje djece uvelike percipiraju kao izvan svoje kontrole, a prostor je gdje se različiti oblici nasilja mogu dogoditi.

Dok djeca smatraju da je teže prepoznati nasilje u obitelji

Djeca primarno poistovjećuju nasilje s fizičkim zlostavljanjem i maltretiranjem s obzirom na to da su ti oblici nasilja očigledni i odmah uočljivi.

Djeca i adolescenti smatraju da je nasilje u obitelji teže za prepoznati od vršnjačkog nasilja jer se odvija privatno u vlastitom domu i žrtve ga često skrivaju od svojih prijatelja. Taj prostor obiteljskog života doživljavaju najviše skrivenim od osoba izvan tog kruga.

Osviještenost i znanje o pružanju podrške u slučaju seksualnog nasilja

Razina osviještenosti

Među roditeljima i djecom postoji konsenzus da su osviještenost i znanje o postojanju i problemima seksualnog nasilja nad djecom i adolescentima porasli posljednjih godina. Ipak, postoji prostor za poboljšanje.

Manjak formalnog obrazovanja i sustavne podrške

Razne radionice i inicijative bave se ovim problemom, a mnoge su integrirane u školski sustav. Međutim, čini se da u nekim slučajevima nasilja nedostaje konkretnih postupaka od strane tog sustava ili su postupanja neadekvatna. Ovo je evidentno u postupanju nekih stručnih školskih službi, koje u slučajevima vršnjačkog nasilja nastoje zaštititi sve učenike i pružiti opću skrb, ali ne u potpunosti ili adekvatno zaštititi žrtvu i prevenirati ponavljanje i perpetuiranje nasilja. Ovo je spomenulo par sudionika grupa.

Nedostatak vještina pružanja podrške i rješenja

Postoji percipirani nedostatak u prepoznavanju seksualnog nasilja i znanju kako potražiti pomoć među nekim sudionicima. I roditelji i djeca spominju nedostatak vještina prepoznavanja i reagiranja na određene situacije jer ih o tome nitko nikada nije podučavao. Ovo dodatno naglašava nedovoljan fokus na podučavanje vještina empatije i razgovora te razumijevanje rješenja u situacijama nasilja i zlostavljanja.

Mislim da bismo trebali naučiti više o tome kako reagirati kada ti netko dođe i kaže da im se tako nešto dogodilo. Lijepo je znati da ti netko dovoljno vjeruje da ti tako nešto kaže. Vjerujem da bi trebalo biti više rasprava o tome kako reagirati kad ti to netko kaže pa da znaš kako učinkovito to iskomunicirati s njima. Ne možeš im doslovno pomoći, ali u tom smislu, kako razgovarati o temi, malo više o tome. **Djevojke**

Seksualno nasilje

To je svaki oblik neželjenog seksualnog ponašanja

Seksualno nasilje se smatra oblikom nasilja koji uključuje iskorištavanje djece ili mladih osoba na seksualni način, bilo da se to odnosi na nasilje koje uključuje fizički dodir, na internetu, ucjene, prijetnje ili slične radnje.

Povećana otvorenost prema temi seksualnog nasilja, ali još uvijek tabu

Iako je tema još uvijek neugodna i roditelji i djeca nastoje ju izbjeći u zajedničkim razgovorima, postoji zajedničko slaganje da rasprave o seksualnom zlostavljanju djece postaju više otvorene čemu je vjerojatno razlog povećana medijska pokrivenost i društvena svijest.

I dalje je neugodna jer podrazumijeva puno nepoznanica i strah da se ne kaže

nešto previše ili neadekvatno kako kod roditelja tako i kod djece.

Manjak znanja

Unatoč prisutnosti u javnim temama, postoji jaz u znanju koji se odnosi na to što je seksualno nasilje djece, kako ga prepoznati i kako reagirati na njega. Ovaj jaz se proteže po različitim dobnim skupinama kako kod roditelja, tako i kod mladih. Mnogi osjećaju da bi trebali znati više, ali im nedostaju praktične smjernice i/ili nemaju prave vjerodostojne uzore za razgovor o ovoj temi.

Nekim sudionicima nedostaje vokabulara ili se osjećaju neugodno razgovarati o različitim oblicima seksualnog nasilja (npr. prepoznavanje prisile, nasilje na internetu).

Neučinkovita podrška sustava

Sudionici, posebno roditelji,

naglašavaju manjak cjelovite podrške sustava, što negativno utječe na učestalost prijavljivanja nasilja i ukupne razine svijesti o problemu.

Svijet interneta donosi nove izazove

Digitalno doba donosi i prednosti i nedostatke. Povećalo je osviještenost, ali je stvorilo i nove puteve za doživljavanje nasilja (manipulacija putem interneta, dijeljenje eksplicitnog sadržaja) koje je teže prepoznati, smanjiti i na njega adekvatno reagirati.

Sudionici imaju osjećaj da trenutni edukacijski pokušaji često zakazuju u držanju koraka s tehnološkim napretkom. Ovo se odnosi na formalne edukacije u školama i na inicijative u javnom prostoru.

Odgovornost za sankcioniranje nasilja također leži unutar sustava. Sustav će donekle djelovati, ali svi štite svoj položaj u školi, pogotovo ako roditelj drži određeni položaj. Opće je poznato kako stvari funkcioniraju u društvu; neće se izložiti.
Roditelji

Žrtve i nasilnici

Žrtve mogu biti svi, ali najčešće su to žene

Žrtva može biti bilo tko, bilo kojeg spola/roda i iz različitih dobnih skupina. Niti jedno dijete ili mlada osoba nije imuna na mogućnost da postane žrtva seksualnog nasilja.

Ipak, postoji opći stav da su žrtve najčešće mlađe žene.

Djevojke i mladići kao žrtve

Djevojke i mladići suočavaju se sa specifičnim izazovima kada/ako postanu žrtve seksualnog nasilja.

Smatra se da su djevojke sklonije otvorenije pričati o tome što im se dogodilo i potražiti pomoć, dok se za mladiće misli da bi mogli biti skloniji zadržati tajne za sebe zbog velikog osjećaja srama i osjećaja

bespomoćnosti u danoj situaciji. Ovo posebno artikuliraju djevojke.

Koga se doživljava ranjivim

Mladići naglašavaju da će žrtva vjerojatnije biti netko koga se doživljava fizički ili na neki drugi način slabijim. Ovo mišljenje dominira kod mladića, dok se ne pojavljuje među djevojkama.

Nasilnici su najčešće muškarci

Iako prijestupnici mogu biti različitog spola i dobi, univerzalno mišljenje po grupama je da su najčešće to muškarci, stariji muškarci.

Ova mišljenja su u skladu sa širim društvenim stereotipima, ali naglašavaju potrebu za sveobuhvatnim razumijevanjem i osvještavanjem kako bi se

problematika nasilja mogla razumjeti i problem spriječiti i riješiti.

Nasilnik ne postaje bilo tko

Nasilnici mogu pripadati raznim socio-demografskim grupama, ali ih određene nasilne karakteristike razlikuju od nenasilnih pojedinaca, slažu se sudionici.

Uobičajeno su to ljudi koji se osjećaju superiorno i iznad ostalih ili koji kompenziraju svoju nemoć tako da zlostavljaju druge. Sve grupe se oko ovoga slažu.

*Mislim da bi se djevojke većinom povjerile nekome jer su doživjele traumatično iskustvo, dok dječaci možda ne bi nikome rekli jer bi za njih bilo neugodno da svi o njima pričaju kako se nisu uspjeli obraniti, kako nije muškarac nego dijete pa bi to zadržali za sebe. **Djevojke***

*Pa, žrtve su često oni koje prijestupnici doživljavaju slabijima od sebe ili netko tko ima bilo koju vrstu fizičke ili psihičke slabosti koju onda prijestupnik iskorištava. **Mladići***

Kako reagirati ako se dijete povjeri o seksualnom nasilju?

U grupama smo razgovarali o tome kako bi djeca i roditelji reagirali da im se dijete koje poznaju (roditelji) ili njihov vršnjak (djeca) povjeri o tome da su doživjeli seksualno nasilje ili zlostavljanje. Ovo je sažetak odgovora sudionika, koji je prikazan kroz reagiranje djece i roditelja korak po korak:

DJECA

1 ODMAH PRUŽITI
EMOCIONALNU PODRŠKU

2

POTICATI DA SE OBRATI
ODRASLIM OSOBAMA KOJIMA
VJERUJE

3

POTRAŽITI DRUGE VRSTE
POMOĆI AKO JE POTREBNO

RODITELJI

2

PRIJAVITI POLICIJI ILI
DRUGIM NADLEŽNIM
INSTITUCIJAMA

3

PODIJELITI S RODITELJIMA
ILI DRUGIM RELEVANTNIM
ODRASLIM OSOBAMA

DJECA**RODITELJI**

Reakcije sudionika po koracima

1

ODMAH PRUŽITI EMOCIONALNU PODRŠKU

*Prvo bih nastojao smiriti sebe kako bih mogao utješiti dijete. Mislim da je najvažnije, kada ti se dijete povjeri, pružiti podršku, slušati i bezuvjetno biti tu za dijete. **Roditelji***

Pružanje emocionalne podrške je prva stvar

Roditelji i djeca se slažu da je ključno prvo pružiti emocionalnu podršku nekome tko je doživio seksualno nasilje i pokazati da im vjeruju i da nisu sami – pokazati da smo tu i da želimo pomoći.

Pokazati im da nisu sami

Pružanje emocionalne podrške je ključno jer validira njihove osjećaje, smanjuje osjećaj izoliranosti i ohrabruje ih da potraže pomoć. Biti tu za djecu koja su doživjela seksualno nasilje i cijelu traumu oko toga je intrinzičan poriv i instinktivna reakcija sugovornika.

Važnost potvrde i povjerenja

Djeca i adolescenti naglašavaju važnost toga da se osobi pokaže da joj se vjeruje, ne krivi i da je sigurna otvoriti se o onome što se dogodilo.

Pružanje osjećaja sigurnosti

Roditelji naglašavaju da je na početku, nakon što im se dijete povjeri, važno osigurati da se dijete osjeća sigurno, da znaju da su sada na dobrom mjestu i da će im se pružiti pomoć. Odrasla osoba kojoj se dijete povjeri mora biti sigurna luka i utočište da se opravda djetetovo povjerenje koje im je ukazalo.

Vještine suosjećanja

Neki roditelji i djeca izražavaju želju da bi htjeli bolje razumjeti

kako komunicirati u ovakvim situacijama da pruže učinkovitiju podršku onima kojima treba.

Ovo naglašava nedostatak sustavne edukacije o mentalnom zdravlju i podršci u slučajima nasilja. Pojedinci su prepušteni sami sebi i daju sve od sebe da budu podrška, ali te vještine se uobičajeno ne uče kroz odgoj i obrazovanje. Često se pretpostavlja da su vještine poput komunikacije i suosjećanja općepoznate.

Reakcije sudionika po koracima

2

POTICATI DA SE OBRATI ODRASLIM OSOBAMA KOJIMA VJERUJE

Bila bih moralna podrška toj osobi i savjetovala bih joj da nekome kaže.

Djevojke

*Također bih rekao da ovisi o tome koliko je silovatelj star. Ako je naših godina, kako je prethodno navedeno, došli bismo u grupi i pokazali mu da to više ne radi na način koji je potreban. Ali ako je starija, fizički sposobna osoba, tada bi bilo teže, pa bismo se obratili policiji. **Mladići***

Odrasli bi trebali poduzeti daljnje radnje

Sljedeći korak za djecu i adolescente bi bio pokušati ohrabriti osobu da prijavi incident odrasloj osobi od povjerenja koja bi mogla poduzeti potrebne mjere da bi prikladno zaštitilo dijete koje je doživjelo seksualno nasilje.

Ta odrasla osoba od povjerenja mogla bi biti roditelj, učitelj ili psiholog, ovisno o specifičnoj situaciji (poput toga tko je prijestupnik) i o tome što se očekuje kako bi odrasla osoba mogla reagirati (s podrškom ili bez nje).

Djeca i odrasli očekuju da će vjerodostojne odrasle osobe prijaviti nasilje nadležnim vlastima.

Povjerenje i podrška kao prioriteti

Djeca i adolescenti naglašavaju da im je povjerenje, koje su stekli od osobe koja je doživjela seksualno nasilje, veoma važno i da ga nikad ne bi iznevjerili.

Prema tome, sve daljnje reakcije bi ovisile o tome što žrtva treba i želi. Ne bi poduzimali radnje na svoju ruku, ali bi ohrabivali osobu da prijavi dalje ako to želi. To ne znači da ne bi pružili podršku svo vrijeme ili pomogli

na neki način, ali ne bi poduzimali druge radnje bez odobrenja žrtve.

Održavanje odanog prijateljstva koje podrazumijeva veliko povjerenje im je od najveće važnosti. Primjerice, ako osoba ne želi reći odrasloj osobi što im se dogodilo, ohrabivali bi ih da to učine, ali ne bi to sami napravili.

Reakcije sudionika po koracima

3 POTRAŽITI DRUGE VRSTE POMOĆI AKO JE POTREBNO

*Da saznam gdje živi, mislim da bih pozvao Pantere i to bi bilo to. Pronašli bi ga i javno sramotili. **Mladići***

Institucije u hitnom slučaju

U situacijama koje se doživljavaju kao posebno teškima, gdje nema dovoljno vjerodostojnog roditelja ili je počinitelj roditelj, djeca i adolescenti bi prijavili slučaj policiji, pozvali telefonsku liniju za pomoć poput Hrabrog telefona ili otišli direktno na hitnu.

Hrabri telefon

Hrabri telefon uzimaju u obzir za nazvati ako im se netko povjeri, primarno da dobiju savjet što učiniti, no ne za neposrednu pomoć kada i se netko povjeri da je doživio seksualno nasilje.

Poznato im je da postoji Hrabri telefon na općenitoj razini, ali nitko od sudionika nije zvao njihov broj iz bilo kojeg razloga.

Neki dječaci bi preuzeli ulogu zaštitnika

Neki mladići bi pokušali zaštititi žrtvu tako što bi se izravno, bez posredovanja sustava, zauzeli za osobu koja je doživjela traumatično iskustvo.

Neki dječaci tvrde da bi mogli tražiti pomoć od neformalnih organizacija poput Pantera koji uzimaju pravdu u svoje ruke i pronalaze načine da javno razotkriju zlostavljače (npr. na društvenim mrežama).

Niska razina povjerenja u sustav

Ovo ukazuje na to da neki mladići imaju nisku razinu povjerenja u sustav da poduzme sve potrebne mjere kako bi zaštitio pojedince koji su doživjeli seksualno nasilje ili zlostavljanje.

U društvima gdje sustav ne pruža odgovarajuću zaštitu, kod nekih pojedinaca se razvija potreba da sami zaštite sebe i druge, jer ne vjeruju u pomoć od strane formalnog sustava.

Reakcije sudionika po koracima

2

PRIJAVITI POLICIJI ILI DRUGIM NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA

*Moram reći da imam povjerenja jer znam da imamo psihologe koji će pomoći žrtvi i imam povjerenje u pravosuđe i policiju. Osobno, vjerujem da će presude biti premalene, neprimjerene za zločin, ali imam povjerenja da će zlostavljač biti osuđen. **Roditelji***

*Ako nije imala hrabrosti reći svojem roditelju, ali je rekla meni, onda je cijela težina te priče na meni. Ja ju sigurno neću ohrabrivati da to prijavi, ne. Ona je došla tu i to je to, nosit ću taj teret kakav god bio. Nema odmicanja od te priče jer ako se ti pokušaš maknuti, koja je poanta toga da ti se dijete povjeri? **Roditelji***

Odrasli odmah preuzimaju ulogu zaštitnika

Nakon što pruže emocionalnu podršku, roditelji odmah dobiju snažnu potrebu zaštititi dijete što je moguće učinkovitije i osigurati da se nešto slično ne ponovi. To je njihova snažna unutarnja potreba i smatraju to svojom odgovornošću.

Prijava nadležnim instancama njihova je odgovornost

Oni ne misle da je prikladno provjeriti s djetetom trebaju li dalje prijaviti nasilje relevantnim ovlaštenim

osobama; već vide to kao svoju odgovornost, prijaviti, kao odrasle osobe i vjeruju da dijete to od njih očekuje i da je to razlog zašto im se dijete povjerilo.

Roditelji su skloni prijaviti što se dogodilo relevantnim ovlaštenim osobama kako za dijete koje im se povjerilo, tako i za zaštitu druge djece da se spriječi daljnje zlostavljanje.

Različite institucije za različite situacije

Prijavili bi policiji, profesionalnoj službi obrazovne institucije ili socijalnoj službi po

potrebi, uzimajući u obzir specifičnost situacije.

Ako se dogodilo nasilje u školi i/ili je prijestupnik vršnjak iz škole, vjerojatnije je da će se obratiti školskoj profesionalnoj službi, psihologu, pedagogu ili razredniku. Ako je počinitelj odrasla osoba, vjerojatnije je da će odmah prijaviti policiji. U hitnoj situaciji koja to zahtjeva, zvali bi hitnu pomoć bez oklijevanja.

Reakcije sudionika po koracima

3 PODIJELITI S RODITELJIMA ILI DRUGIM RELEVANTNIM ODRASLIM OSOBAMA

*Trebali bismo obavijestiti roditelje ako oni nisu uključeni. Međutim, ne bismo trebali dopustiti roditeljima da poduzimaju daljnje radnje na svoju ruku jer se dijete isprve povjerilo nama i mi imamo odgovornost biti tu za njih. **Roditelji***

Roditelje treba obavijestiti

Roditelji će izabrati obavijestiti djetetove roditelje o seksualnom nasilju ili zlostavljanju u situacijama kada osjećaju da bi roditelji mogli pružiti dodatnu podršku i zaštitu za dijete.

... ali ne uvijek

Roditelji bi mogli odabrati da ne obavijeste djetetove roditelje ako se boje da bi to moglo dovesti do daljnje štete ili nevolje za dijete, ako postoji manjak povjerenja u roditeljevu reakciju ili ako

vjeruju da bi to moglo ometati istragu ili pravni proces koji je u tijeku.

Ukazano povjerenje je tu da ga se čuva

Povjerenje koje im je dijete pokazalo je iznimno važno i sami će procijeniti kome je najbolje prijaviti slučaj nasilja. Ako je počinitelj jedan od roditelja, zaštitit će dijete i neće prijaviti roditeljima.

Takve odluke kome, gdje i kada prijaviti su često komplicirane i zahtijevaju pažljivo razmatranje što je u

djetetovom najboljem interesu i za specifične okolnosti koje su povezane sa zlostavljanjem.

Zašto pomoć ne traže svi?

Osjećaj srama i poniženja

Osjećaji srama i poniženja mogu odvući djecu od traženja pomoći zbog straha od društvene stigme, niskog samopouzdanja, osjećaju pretjerane izloženosti, kulturnih normi i negativnih iskustava iz prošlosti.

Mogu osjećati sram ili krivnju zbog toga što im se dogodilo, preispitujući sami sebe te jesu li na neki način isprovocirali nasilno ponašanje.

Sram posebno može biti snažna prepreka u povjeravanju drugima, pogotovo ako se pojedinci već osjećaju izolirani u drugim situacijama i nedostaje im mreža bliskih ljudi s kojima bi mogli dijeliti teške situacije i osjećaje.

Strah od osuđivanja i da im se

neće vjerovati

Neka djeca i adolescenti drže svoja iskustva s nasiljem za sebe zbog straha da im se neće vjerovati ili da će ih se osuđivati, da će na njih pasti teret nasilja.

Ova zabrinutost je posebno prisutna među mladim djevojkama koje doživljavaju da ako je počinitelj utjecajna osoba, da bi sustav mogao stati na počiniteljevu stranu umjesto zaštititi žrtvu i vjerovati u njezinu nevinost. Tome povremeno svjedoče u javnom prostoru.

Nedostatak svijesti i razumijevanja

Neki možda ne bi prepoznali da je ono što im se dogodilo nasilje, da to što su iskusili nije nešto što drugi inače prolaze i da osoba

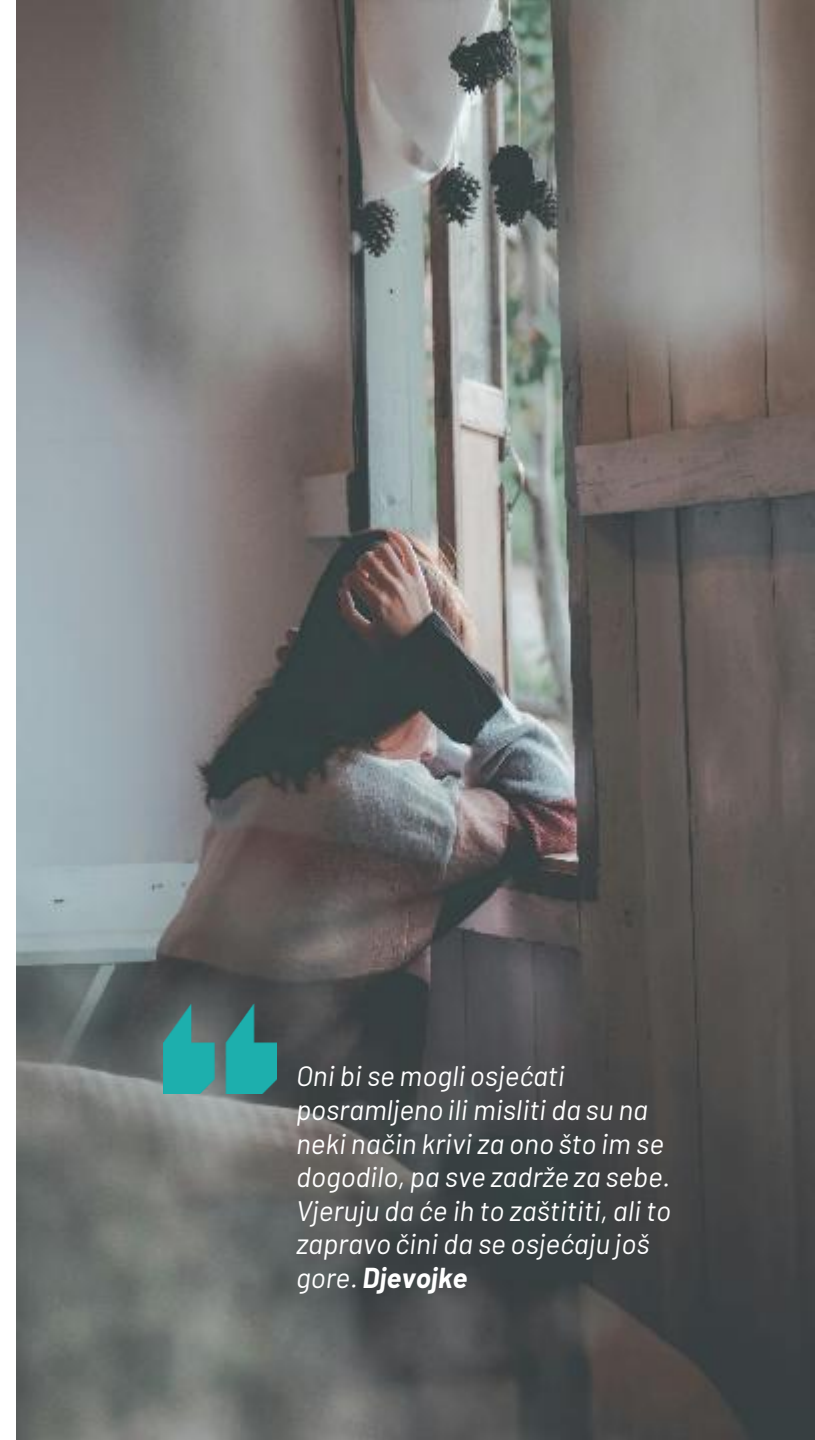
koja je kriva za nasilje treba biti suočena s posljedicama.

Ovo može biti slučaj s djecom koja nisu primila odgovarajuću brigu i pažnju od strane svojih obitelji i koja su bila u tom kontekstu zanemarena.

To također naglašava važnost obrazovanja i obrazovnih institucija da pružaju sistematičnu edukaciju o tome što je nenasilno ponašanje i gdje seksualno nasilje i zlostavljanje započinje.

Oni bi se mogli osjećati posramljeno ili misliti da su na neki način krivi za ono što im se dogodilo, pa sve zadrže za sebe. Vjeruju da će ih to zaštititi, ali to zapravo čini da se osjećaju još gore. **Djevojke**

Što bi moglo olakšati proces povjeravanja djece i adolescenata koji su doživjeli traumatična iskustva?

*Trebalo bi ustanoviti uslužnu djelatnost koja će se baviti isključivo ovom problematikom, pružanjem psihološke pomoći zlostavljanoj djeci. Nešto poput Hrabrog telefona, ali specifično za seksualno zlostavljanje. Mogla bi to biti cjelovita uslužna djelatnost koja pokriva sve, od ubrzanog pravnog procesa da se osigura da će počinitelj biti kažnjen, dok istovremeno pruža djeci psihološku pomoć. Dodatno, djeca ne bi trebala ponavljati istu stvar pet puta pošto je to nehumano prema njima. Važno je educirati žrtve da nisu one krive i smanjiti osjećaje straha i srama. Potreban je sveobuhvatni tim koji bi vodio proces holistički od početka do kraja . **Roditelji***

PERCEPCIJA BARNAHUSA

Opći dojam o Barnahus projektu

Potrebna, važna i hvalevrijedna inicijativa

Dječja kuća Barnahus je projekt koji nailazi na snažno odobravanje i smatra se nužnim i važnim. To je komplet usluga koja će značajno olakšati proces djeci da svjedoče o slučajevima seksualnog nasilja. Neki roditelji su spontano spomenuli potrebu za neovisnim tijelom koje bi olakšalo djeci teški proces svjedočenja, što govori u prilog evidentnoj potrebi za sličnom uslugom.

Pristup koji je potpunosti prilagođen djeci te ima dobrobit djece žrtava seksualnog nasilja u fokusu

Najvažnija korist koja se naglašava jest da je pristup u potpunosti prilagođen djeci, dizajniran tako da je dobrobit djece glavna i strukturirano tako da dijete treba samo jednom govoriti o traumatičnom događaju jednoj osobi.

Iako sudionici u grupnim raspravama nemaju osobnog iskustva sa svjedočenjem u slučajevima seksualnog zlostavljanja, smatraju da trenutni proces nije prilagođen žrtvama koliko može biti, da traje predugo i da zahtijeva od djece da ponavljaju svoja iskustva više puta u različitim institucijama da pruže sve potrebne informacije. Ovo daljnje retraumatizira dijete i povećava vjerojatnost da će dijete napustiti proces kao što i demotivira drugu djecu da prijave seksualno zlostavljanje. Zato projekt Barnahus prima odobravanje od strane roditelja i od strane djece i doživljava ga se kao potrebna i važna inicijativa.

*Najvažnija stvar je da se dijete prisjeća događaja jednom, da ga ne mora ponavljati pet puta na raznim mjestima različitim ljudima. **Djevojke***

*Ovo sve zvuči odlično, to je baš ono o čemu smo maloprije razgovarali da je potrebno – jedno glavno mjesto za dijete. **Roditelji***

Međutim, ključno je povećati podršku unutar sustava i proširiti opseg Barnahusa kako bi se poticalo i olakšalo prijavljivanje seksualnog nasilja

Barnahus je odličan, ali sam po sebi nije dovoljan

Roditelji i djeca slažu se da iako je Barnahus izvrsna inicijativa, no bitno je osigurati druge uvjete kako bi ta dječja kuća ispunila svoju misiju. Barnahus je nužan korak, ali je ključno raditi na sustavu koji ohrabruje prijavu nasilja prije dolaska u Barnahus i koji osigurava prikladnu zaštitu nakon što se napusti dječja kuća, jednoglasno je mišljenje.

Iako je osiguranje zaštite i pomoći djetetu nakon svjedočenja sastavni Barnahusa, sudionici dodatno naglašavaju važnosti ovog aspekta pomoći.

Neki ispitanici imaju veoma malo povjerenja u sustav, posebice u profesionalne službe u školama,

da će adekvatno postupati s povjerenom izjavom žrtve. Osjećaju da potrebni koraci neće biti poduzeti kako bi se u potpunosti zaštitilo žrtvu i da bi žrtva ponovno morala sama rješavati svoje traumatično iskustvo.

Učiniti Barnahus mjestom gdje žrtve direktno mogu doći bi bilo značajno poboljšanje

U svim grupama spominjalo se, kao veoma poželjno poboljšanje, širenje opsega Barnahus kuće kako bi se samim žrtvama ili žrtvama koje su u pratnji odrasle osobe, omogućilo da dođu direktno i povjere svoje traumatično iskustvo. To bi žrtvama značajno olakšalo proces prijavljivanja i spriječilo mogućnost daljnje retraumatizacije.

*Ova kuća je odlična, bez sumnje, ali to je točka na kraju puta do koje tek trebamo doći. **Roditelji***

Pojačavanje svijesti i sustava podrške

Barnahusu bi potpuni procvat omogućilo pokretanje ostalih aktivnosti za podizanje svijesti o problematici seksualnog nasilja nad djecom i mladim osobama te edukacija različitih generacija o važnosti prepoznavanja i prijave nasilja, kao i dostupna podrška unutar sustava. To bi moglo uključivati edukacijske projekte unutar vrtića i škola, javne forume, radionice, medijske objave i slične inicijative koje bi povećale svijest o važnosti ove teme i stvorile prostor za dijalog i otkrivanje informacija.

Kako bi trebalo organizirati i dizajnirati Barnahus dječju kuću?

Obzirom da sudionici fokus grupa **nisu osobno svjedočili ili sudjelovali u procesuiranju seksualnog nasilja**, oni jedino imaju **dojam kako proces trenutno izgleda i opća očekivanja** kako bi to trebalo biti unutar Barnahus dječje kuće.

Vjeruju i očekuju da razni **stručnjaci koji su odgovorni za uvođenje Barnahus modela u Hrvatskoj** posjeduju stručna znanja i kompetencije za **prikladnu organizaciju i dizajn dječje kuće**.

Ono što je njima važno, kao roditeljima i djeci, jest to da je **proces dizajniran tako da je dijete uvijek u fokusu, zaštićeno, i usmjereno od strane stručnjaka te da je prostor uređen u skladu s tim**.

Video koji prikazuje Barnahus kuću na Islandu zorno i detaljno prikazuje kako bi trebala slična kuća izgledati u Hrvatskoj. Sudionici očekuju da će glavni elementi kuće i tamo ustanovljeni standardi kvalitete biti preslikani ovdje.

Zamišljam da prvo uđete u prostor gdje se čeka i gdje se iskomunicira sve o tome što će se dogoditi. Zatim da posao preuzima jedan stručnjak. Ideš u posebnu sobu za razgovor gdje su kamere i gdje se sve ispriča. Stručnjaci koji trebaju vidjeti svjedočenje promatraju sa strane. Ne moraju biti na istom mjestu; sve može biti virtualno. Ne mora biti prava kuća, ali koncept uključuje više stručnjaka.

Roditelji

Specifični elementi toga kako treba biti organizirano i dizajnirano

Pristup

Od trenutka kada dijete uđe sve dok ne napusti dječju kuću, fokus bi trebao biti u potpunosti na djetetu. Ovdje se dijete treba osjećati zaštićeno i sigurno.

Svjedočenja i bilo kakve dodatne pretrage (npr. medicinske) ne bi trebali biti požurivani; umjesto toga, vrijeme bi trebalo biti prilagođeno djetetovoj mogućnosti i spremnosti da podijeli svoje iskustvo i surađuje svojim tempom i na svoj način.

Ako je moguće, dijete bi trebalo svjedočiti samo jednom i taj razgovor treba voditi visokostručna osoba koja pažljivo sluša i ima osjećaj za djetetove potrebe u svakom trenutku.

Stručnjaci

Sudionici zamišljaju da su stručnjaci koji rade u dječjoj kući osjećajni, empatični, vjerodostojni i da razvijaju pristup prema svakom djetetu individualno uzimajući u obzir njegovu specifičnu situaciju, okolnosti i strahove.

Vrlo važan aspekt koji moraju osigurati jest povjerenje, kako u ono što žrtve otkrivaju, tako i u činjenje svega mogućeg da ih zaštite tijekom procesa svjedočenja.

U idealnom scenariju, dijete bi vodila jedna osoba s kojom razvija odnos od povjerenja.

Prikaz stručnjaka u Barnahus videu ulijeva povjerenje da će ovi ključni aspekti biti ispoštovani i uvedeni.

Okruženje

Okolina treba biti prilagođena djeci sa svijetlim ugodnim uređenjem i ležernim namještajem koji podsjeća na pravu kuću.

Ne bi trebalo izgledati kao sudnica ili doktorska ordinacija, već bi trebalo biti neformalno i opušteno – ne kao prostor gdje se dijete ispituje, nego kao mjesto gdje će osigurati da dijete ima sve što mu treba da se osjeća što je ugodnije moguće.

Unutarnje uređenje Barnahusa na videu izgleda izvrsno, i roditelji i djeca slažu se da bi to trebalo biti preslikano u dječjoj kući u Hrvatskoj.

Druge aktivnosti

Sudionici spontano očekuju da bi ovo mjesto moglo biti gdje se djeca sa sličnim iskustvima mogu družiti, igrati društvene igre, uključiti se u sport i slične aktivnosti.

To se čini važnim jer dijeljenje s vršnjacima koji su prošli slična iskustva smanjuje osjećaj izoliranosti i povećava osjećaj zajedništva.

Vjeruje se da izgradnja odnosa s vršnjacima bez osuđivanja pomaže žrtvama da se bolje nose sa svojom situacijom. Dok zajedničke aktivnosti možda nisu dio ove kuće, potencijalno mogu biti pokrenute na drugačije načine ako je izvedivo.

U fokus grupama smo predstavili edukativne materijale koji predstavljaju ideju Barnahus dječje kuće. Ovo su sudionici imali priliku vidjeti:

Video islandskog Barnahus modela

<https://vimeo.com/986263140?share=copied>

Video Reci nekome kome vjeruješ

[Tell Someone You Trust - Croatian - Long on Vimeo](#)

Video Kiko i ruka

<https://vimeo.com/316751097>

Letak Zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja

Evaluacija edukativnih materijala Barnahusa

Video islandskog Barnahus modela	Video Reci nekome kome vjeruješ	Video Kiko i ruka	Letak Zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja
Video je izvrstan, slažu se i roditelji i djeca. Jasno i zorno prikazuje kako kuća izgleda i naglašava glavne značajke pristupanja djeci. Obrazuje gledatelje o mogućnostima i specifičnostima kuće te ulijeva povjerenje da je sigurno mjesto za djecu koja su prošla traumatično iskustvo seksualnog nasilja.	Video educira o seksualnom nasilju i potiče žrtve i one kojima se povjere da djeluju jer je pomoć dostupna i pristupačna. Komunicira da je zlostavljanje nešto što se može dogoditi bilo kome i da nije žrtva kriva, naglašavajući da su osjećaji koje imaju normalni i da je krivnja na odrasloj osobi koja se nije trebala tako ponašati. Tijekom gledanja je nastala rasprava o nedostatku prikazivanja drugih oblika nasilja u videu, naglašavajući potrebu za dodatnim sadržajem za temeljitije obrazovanje publike o onome od čega se seksualno nasilje sastoji i kako zaštititi samoga sebe. Sudionici se slažu da je video primjeren za djecu od 6 do 10 godina. Za adolescente bi video trebao biti realističniji i po mogućnosti uključivati stvarna svjedočenja i scenarije iz njihovog svijeta s kojim se mogu poistovjetiti.	Percipiran kao video za predškolsku djecu, edukativan je i o temi govori na način prikladan dobi o tome što bi moglo biti seksualno nasilje upoznajući ih s pravilom donjeg rublja. Pravilo donjeg rublja se vidi kao korisno i prikladno za obrazovanje mlađe djece. Nitko od sudionika do sada nije čuo za ovo pravilo, ali vjeruju da je važno za koristiti u učenju djece da ne dopuštaju odraslim pojedincima da ih diraju na zlostavlački način. Ipak, neki su dodali da ovo pravilo ne pokriva druge oblike seksualnog nasilja s obzirom da postoje drugi načini kontakta i metoda putem kojih djeca mogu biti zlostavljana, pa sugeriraju da pravilo nije dovoljno i općenito ga se treba poboljšati. Neki adolescenti vide glavnu poruku videa kao nejasnu jer prikaz nalik crtiću nije u potpunosti eksplicitan.	Letak nije primljen s oduševljenjem ni u jednoj grupi. Svi se slažu da ima previše teksta, previše detalja i da je manje vjerojatno da će ga itko pročitati osim stručnjaka čiji je to posao. Jezik, narativ i dizajn nije primjeren za odrasle i u istoj mjeri ni za djecu i adolescente. Za širu populaciju treba biti kraći, vizualno privlačniji te jasnije komunicirati glavne elemente i koristi Barnahus modela. Djeca i adolescenti naglašavaju da komunikacija koja je njima usmjerena treba biti obrađena kroz društvene mreže (Instagram i TikTok) te da bi stil prezentiranja trebao biti prilagođen njima. Dodatno, mogli bi primiti službene i detaljnije informacije u školi tijekom sata razrednika ili putem oglasne ploče.

Ključne poruke o Barnahusu koje bi trebale biti naglašene u komunikaciji

Ovo je mjesto gdje su djeca i adolescenti u primarnom fokusu

Barnahus stavlja dobrobit djeteta u centar svojih operacija osiguravajući da su dječja prava i potrebe na prvom mjestu tijekom procesa.

Minimizacija traume

Model cilja na smanjenje traume koju djeca proživljavaju tijekom istraga tako da se izbjegavaju ponavljajući intervjui i pruža okolina koja je prilagođena djeci.

Za djecu se brinu osposobljeni profesionalci koji obraćaju pozornost na sve aspekte dječje dobrobiti i dijete komunicira s primarnim stručnjakom koji ih vodi kroz cijeli proces.

Integrirane usluge

Barnahus pruža koordiniranu i multidisciplinarnu reakciju na zlostavljanje djeteta tako da okuplja policiju, socijalnu službu, medicinsko osoblje i

stručnjake za mentalno zdravlje pod jedan krov.

Barnahus nije sklonište

Izraz „dječja kuća” na hrvatskom implicira mjesto za boraviti ili sklonište za djecu što nije slučaj s Barnahusom.

Važno je naglasiti da je to centar koji integrira povezane uslužne djelatnosti i nema smještajne jedinice. Ovo bi trebalo naglasiti ne samo kroz opis, već i kroz ime pa se predlaže da se nazove „dječji centar” ili nešto tome slično.

Holistička podrška

Iako nije sklonište, Barnahus nudi cjelovitu pomoć i podršku prije, tijekom i poslije svjedočenja. Osim trenutnog odgovora, Barnahus nudi usluge terapije kako bi se pomoglo s djetetovim oporavkom i dugoročnom dobrobiti.

Barnahus ima otvorena vrata tako da žrtve mogu doći direktno prijaviti nasilje (ako je primijenjivo)

Mogućnost osobnog dolaska za prijaviti nasilje je jasno naglašeno u svim grupama. Na taj način bi Barnahus postao prva kontaktna točka sa sustavom za dijete što daljnje minimizira mogućnost retraumatizacije i potencijalno povećava sklonost tome da se nasilje prijavi.

Ukoliko bi se ova mogućnost uvodila u Hrvatskoj, ključno je naglasiti ovu prednost.

KVANTITATIVNO ISTRAŽIVANJE

KVANTITATIVNO ISTRAŽIVANJE

ISTRAŽIVAČKI PRISTUP

Dizajn istraživanja

Kvantitativno istraživanje (KnowledgePanel®)

On-line anketa (CAWI- Computer-Assisted Web Interview) putem KnowledgePanela®

Reprezentativni uzorak građana Republike Hrvatske.

KnowledgePanel® je Ipsosov on-line panel utemeljen na slučajnom probabilističkom uzorkovanju koji je posebno osmišljen za pružanje pouzdanih procjena te je u skladu s time pouzdan izvor nacionalno reprezentativnih podataka.

N=851 ispitanika

Trajanje ankete = 10 min za opću populaciju i 15 min za žrtve seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece

Istraživanje je provedeno od 7. do 24. ožujka 2025. godine

Uzorak

		N	%
Cijeli uzorak		851	100%
Spol	Muški	404	48%
	Žena	447	52%
Dob	Do 30 godina	140	16%
	31 do 44 godine	202	24%
	45 do 60 godina	216	25%
	Više od 60 godina	293	34%
Obrazovanje	Osnovna škola	166	20%
	Gimnazija	470	55%
	Sveučilište	215	25%
Tip naselja	Selo	532	63%
	Grad	319	37%
Regija	Zagreb i okolica	237	28%
	Sjeverna Hrvatska	140	16%
	Slavonija	133	16%
	Banovina, Kordun, Lika	67	8%
	Istre i Primorja	103	12%
	Dalmacija	171	20%

		N	%
Cijeli uzorak		851	100%
Imate li djece?	Da	623	73%
	Ne	216	25%
	Ne znam / Odbijanje	12	1%
Koliko osoba mlađih od 18 godina živi u vašem kućanstvu ?	1 osoba	172	20%
	2 osobe	109	13%
	3 osobe	24	3%
	4 osobe ili više	14	2%
	Nijedan	529	62%
	Ne znam / Odbijanje	3	0%

KVANTITATIVNO ISTRAŽIVANJE

GLAVNI UVIDI I PRIJEDLOZI

Glavni uvidi 1/3

Percepcija seksualnog zlostavljanja djece

Građani Hrvatske prepoznaju seksualno zlostavljanje djece kao ozbiljan problem. Gotovo $\frac{3}{4}$ smatra da je to ozbiljan ili vrlo ozbiljan problem. Ozbiljnost problema seksualnog zlostavljanja u većoj mjeri ističu žene, niže i srednje obrazovane osobe te osobe iz ruralnih dijelova Hrvatske. Emocionalno i tjelesno zlostavljanje, kao i zanemarivanje građani također doživljavaju kao ozbiljne probleme.

Prema rječima građana, seksualno zlostavljanje djece povezano je s nedoličnim ponašanjem odraslih prema djeci, poput dodirivanja ili pipkanja i spolnog odnosa (silovanja).

Devet od deset građana smatra da djeca ne mogu biti kriva i odgovorna za seksualno zlostavljanje nad njima. Uz opći stav da djeca ne mogu biti kriva, detaljnija objašnjenja su da djeca nemaju dovoljno znanja i da ne razumiju. Samo 3% građana smatra da djeca mogu biti kriva za zlostavljanje nad njima. Kao razlog navode se izazivanje i "slobodno" ponašanja.

Dok se seksualno zlostavljanje percipira kao ozbiljan problem, percepcija osobnog znanja nije na zavidnoj

razini jer tek trećina građana svoje znanje i svijest o seksualnom zlostavljanju ocjenjuje višim ocjenama (od 8 do 10). Žene, kao i osobe koje su izjavile da su u djetinjstvu pretrpjele neki oblik seksualnog zlostavljanja, češće će svoju znanje ocijeniti višim ocjenama.

Svaki peti građanin smatra da seksualno zlostavljanje djece uvijek uključuje silu, iako se priznaje da je i namjerno izlaganje djece seksualnim aktivnostima ili pornografskim sadržajima oblik seksualnog zlostavljanja djece.

Prevladava mišljenje da su muškarci skloniji seksualnom zlostavljanju djece (62%), dok četvrtina građana smatra da i muškarci i žene mogu seksualno zlostavljati djecu.

Obrazovanje i informiranje o seksualnom zlostavljanju djece

Samo mali broj građana (5%) smatra da škole pružaju dovoljno informacija o tome kako spriječiti i zaštititi djecu od seksualnog zlostavljanja, većina (77%) smatra da ne. Također, jedan od pet građana kaže da ne zna da li škole pružaju dovoljno informacija.

Velika većina građana (86%) smatra da je obrazovanje o seksualnom zlostavljanju neophodno za prevenciju seksualnog zlostavljanja djece te da bi trebalo biti sastavni dio nastavnog plana i programa (84%). Dok se većina (59%) ne slaže da edukacija o prevenciji zlostavljanja djece može djecu izložiti previše informacija o seksu, značajan dio građana, 22%, smatra da može. Značajan dio (38%) građana također izražava mišljenje da je neugodno razgovarati o temama vezanim uz seks. To češće navode ljudi koji sami nisu roditelji, dok je i trećini roditelja ova tema neugodna.

Glavni uvidi 2/3

Obrazovanje i informiranje o seksualnom zlostavljanju djece

Većina ispitanika koji su roditelji i imaju djecu u kućanstvu (još) nije razgovarala sa svojom djecom (59%), dok njih 40% jest.

Za polovicu građana (47%) idealna dob za informiranje djece je između 11 i 14 godina, dok 38% smatra da bi to trebalo biti ranije, između 6 i 10 godina. Mlađe dobne kategorije češće navode osobe koje su izjavile da su bile seksualno zlostavljane u djetinjstvu.

Samo mali dio građana smatra da dijete koje je educirano o seksualnom zlostavljanju ima i veću šansu da bude žrtva istog.

Dostupne usluge i informacije

Samo trećina građana smatra da može prepoznati ponašanje osobe prema djetetu koje bi moglo upućivati na moguće seksualno zlostavljanje, dok 19% otvoreno kaže da ne može, a još 46% kaže da nije sigurno.

U situaciji kada bi posumnjali na seksualno

zlostavljanje djeteta više od polovice građana kaže da bi se obratilo policiji. Nešto manje od polovice kontaktiralo bi roditelje/staratelje. Po učestalosti navođenja slijede kontaktiranje centra za socijalnu skrb i telefonske linije za pomoć. Slično bi reagirali i da im dijete povjeri da je bilo seksualno zlostavljano, obratili bi se policiji i razgovarali s roditeljima.

Trećina građana smatra da su u Hrvatskoj dostupne odgovarajuće usluge/pomoć za djecu žrtve seksualnog zlostavljanja, četvrtina ih smatra da ih nema, a relativna većina ne zna postoje li takve usluge ili ne.

Organizacije i institucije kojima se građani mogu obratiti za informacije o seksualnom zlostavljanju djece relativno su poznate, samo mali dio njih nije mogao izdvojiti neku od njih. Najprepoznatljiviji su Hrabri telefon i Plavi telefon.

Svijest o reklamnim kampanjama

Relativno se malo zna o kampanjama koje su bile usmjerene na djecu žrtve seksualnog zlostavljanja, ali s obzirom da nedavno nije bilo kampanja, to ne iznenađuje. Najviše se sjećaju kampanje "Reci ne!". Građani se ne mogu sjetiti konkretnih kampanja koje

su usmjerene na prevenciju ili zaštitu djece od seksualnog zlostavljanja.

Stavovi o funkcioniranju našeg servisnog sustava

Mali broj građana imao je izravno ili neizravno iskustvo s istražnim procesima. Najveću skepsu građani pokazuju prema tome da se istraga provodi brzo i bez nepotrebnih odgoda.

Glavni uvidi 3/3

Osobno iskustvo

Seksualno zlostavljanje u djetinjstvu u ovom istraživanju definirano je bilo kojim od sljedećih oblika: seksualno uznemiravanje (online ili uživo), neprimjereno dodirivanje, pokazivanje genitalija djetetu, netko je natjerao dijete da golo pozira pred bilo kojom osobom ili na fotografijama, u videu, netko je pokušao prisiliti dijete na spolni odnos, netko je prisilio dijete na spolni odnos i seksualno iskorištavanje djece kroz dječju prostituciju.

Svaki treći ispitanik naveo je da je doživio neki od navedenih oblika seksualnog zlostavljanja. Većina njih doživjela je 1 ili 2 oblika zlostavljanja, dok je 1 od 10 žrtava doživjela 5 ili 6 oblika seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu. Najčešći su bili neprikladno dodirivanje (25,5%), seksualno uznemiravanje (24,2%) i izlaganje genitalija počinitelja (18,1%). Pokušaj prisile na spolni odnos imalo je 7% građana, dok je silovanje imalo 4,2% ispitanika. Žrtve su češće bile žene i osobe s područja Zagreba i okolice.

U većini slučajeva zlostavljanje se dogodilo kada je žrtva imala između 10 i 15 godina. 30% bilo je između 13 i 15 godina, a 22% između 10 i 12 godina. S druge strane, počinitelji nemaju dominantnu dobnu skupinu,

odnosno počinitelji podjednako pripadaju svim dobnim skupinama osim onoj najstarijoj.

Zlostavljanje se događalo na više različitih mjesta i pod različitim okolnostima, ali nešto češće u druženju s prijateljima i kod kuće.

U većini slučajeva zlostavljanje je počinila jedna osoba (81%), u 10% slučajeva zlostavljanje je počinilo više počinitelja. U 9 od 10 slučajeva radilo se o muškoj osobi. Najčešće se radilo o poznatoj osobi s kojom osoba nije bila bliska (poznaničnik, susjed ili obiteljski prijatelj).

U većini slučajeva radilo se o situaciji koja se nije ponavljala, dok je u 1 od 10 slučajeva zlostavljanje trajalo više od godinu dana.

U velikom broju slučajeva (76%) žrtva više nije u kontaktu s počiniteljem.

Manje od polovice žrtava nekome je reklo o zlostavljanju (42%), a nešto više njih nije nikome reklo (47%). Glavni razlozi zbog kojih otkrivaju zlostavljanje bili su potreba za razotkrivanjem neprimjerenog ponašanja, potreba za dijeljenjem s nekim, obveza prijavljivanja da se ne bi drugom dogodilo i strah od ponavljanja. S druge strane, glavni razlozi zašto žrtve

nisu prijavile incident bili su osjećaj srama i jer nisu znali kako da pričaju o tome.

Oni koji su se razgovarali o zlostavljanju u 2/3 slučajeva to su rekli u razdoblju kraćem od godinu dana, dok je 12% to nekome reklo tek nakon 20 i više godina. Najčešće su se povjeravali prijateljima (42%) ili roditeljima (29%). Najčešća reakcija osobe bila je postavljanje konkretnih pitanja o samom događaju. Osim prvog razotkrivanja seksualnog zlostavljanja, još polovina osoba se otvorila i razgovarala s nekim drugim o događaju, obično s prijateljem. Samo u 6,5% slučajeva događaj je službeno prijavljen. Nitko nije dobio medicinsku ili psihološku pomoć.

Na kraju su ispitanici upitani znaju li kome se danas obratiti u slučaju seksualnog zlostavljanja. Većina žrtava rekla je da zna kome se obratiti, ali većini to trenutno nije potrebno.

Zaključci i prijedlozi

- ✓ Dok među hrvatskim građanima postoji svijest i znanje o problemu seksualnog zlostavljanja djece, potrebno je dodatno informirati i educirati građane o tome što seksualno zlostavljanje djece obuhvaća, a posebno što učiniti u slučaju zlostavljanja djece.
- ✓ I dalje su u manjoj mjeri prisutne određene predrasude ili neznanje o tome što je seksualno zlostavljanje, npr. da seksualno zlostavljanje uvijek uključuje upotrebu fizičke sile ili da su zlostavljana djeca češće iz obitelji slabijeg imovinskog stanja.
- ✓ Značajan broj građana nema informaciju niti percepciju tko su najčešći počinitelji niti u kojoj su dobi djeca najčešće žrtve. U budućim kampanjama trebalo bi se pozabaviti tim aspektima.
- ✓ Paralelno treba nastaviti ili razvijati preciznije ciljane obrazovne programe usmjerene na djecu, roditelje i odgajatelje kako bi se povećala svijest i razumijevanje seksualnog zlostavljanja djece.
- ✓ Posebno je zabrinjavajuće što većina građana navodi da ne zna ili ne može prepoznati ponašanje koje ukazuje na seksualno zlostavljanje, pa je to iznimno važan aspekt o kojem je potrebno dodatno informirati širu javnost. Također, što učiniti u slučaju seksualnog zlostavljanja djeteta, odnosno koga i kako prijaviti.
- ✓ Manje od polovice žrtava ikada je ikome ispričalo o zlostavljanju, a među onima koje su nekome ispričale o zlostavljanju iznimno je mali broj službeno prijavljenih slučajeva. Razlozi za to leže u činjenici da se žrtve srame samog čina, da nisu znale kome se obratiti, mišljenju da bi prijava bila gubitak vremena te da nisu mislile da je sam čin toliko ozbiljan. Iz toga proizlazi da je nužno osvijestiti građane o tome što seksualno zlostavljanje djece uključuje te da je, iako se djelo čini manje ozbiljnim, bez obzira na takvu percepciju, potrebno nekome ispričati o incidentu kako bi žrtva dobila pravovremenu podršku i pomoć, bilo u pravnom, medicinskom i/ili psihološkom obliku.

KVANTITATIVNO ISTRAŽIVANJE

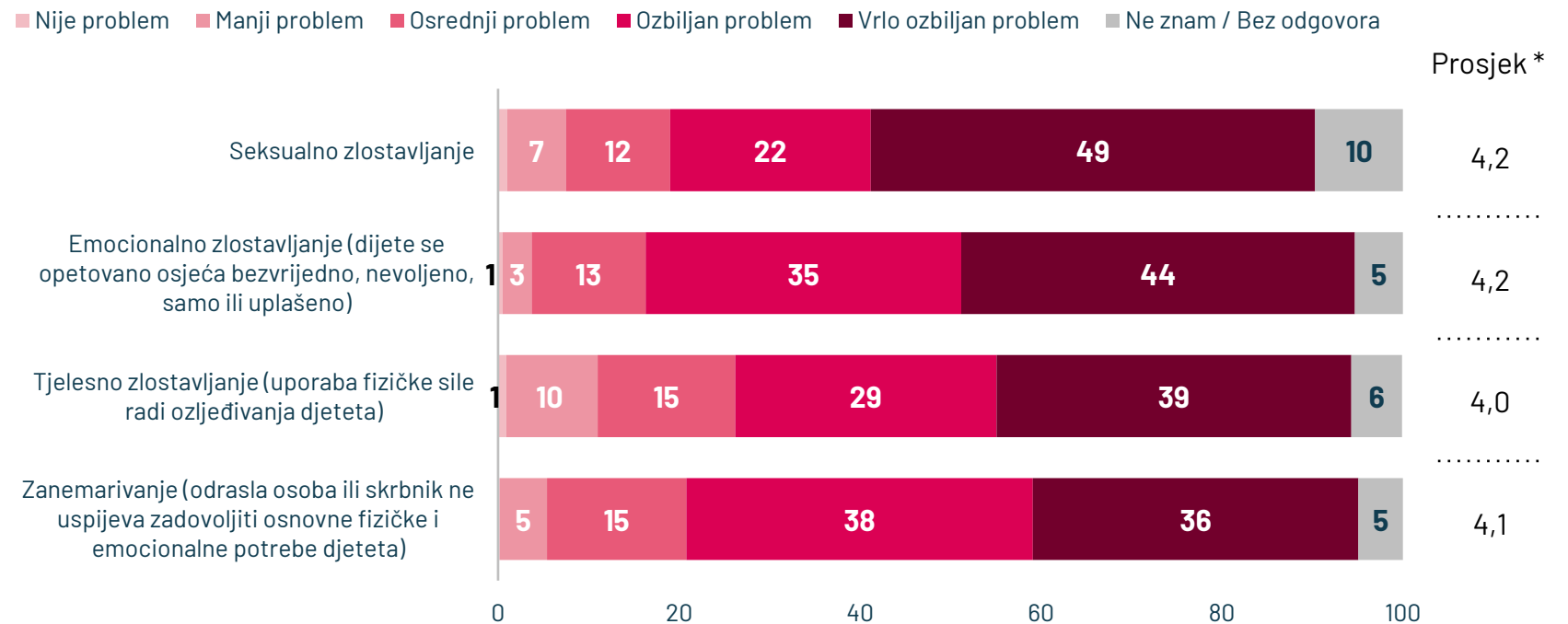
NALAZI ISTRAŽIVANJA

PERCEPCIJA SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE

Ozbiljnost zlostavljanja djece

Ispitanike smo prvo pitali koliko su ozbiljne neke vrste zlostavljanja djece u Hrvatskoj. Seksualno zlostavljanje djece ozbiljan je ili vrlo ozbiljan problem za 71% hrvatskih građana. Građani sve oblike zlostavljanja doživljavaju kao ozbiljne. Žene u većoj mjeri od muškaraca ističu ozbiljnost ovih oblika zlostavljanja. Nema razlike u tim stavovima je li osoba imala osobnog iskustva sa seksualnim zlostavljanjem kao djeteta ili ne.

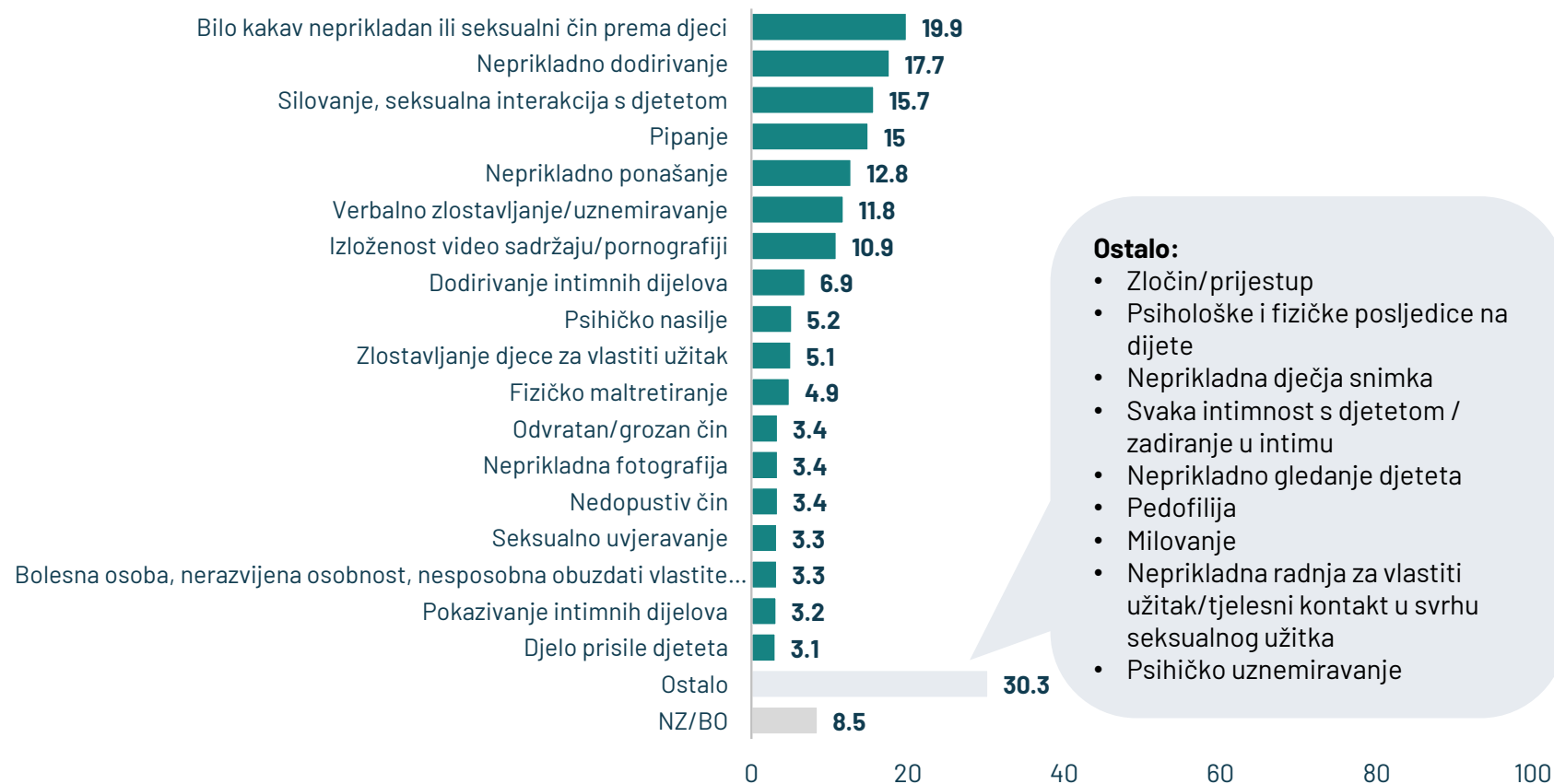

* Prosjek: Prosječna ocjena na skali od 1(Nije problem) do 5(Vrlo ozbiljan problem)

Što je seksualno zlostavljanje djece?

Seksualno zlostavljanje djece opisuje se općim objašnjenjima i različitim pojedinačnim aspektima kao što su neprimjereno dodirivanje, pipanje, spolni odnos s djecom (silovanje).

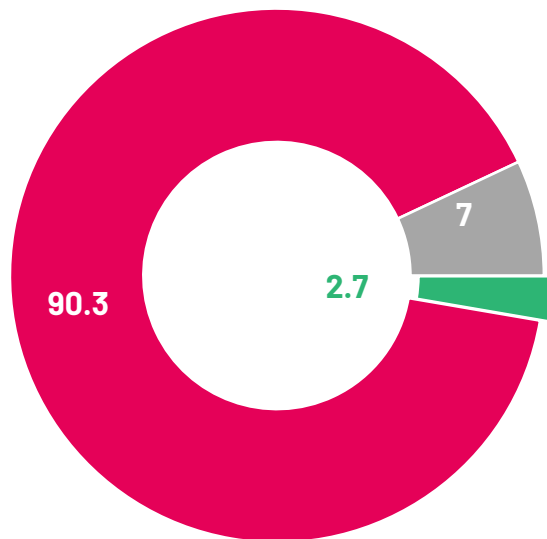

Percepcija žrtve seksualnog zlostavljanja

Vrlo mali dio građana smatra da dijete žrtva može biti krivo ili odgovorno za seksualno zlostavljanje, dok velika većina smatra da dijete žrtva ne može biti krivo ili odgovorno za seksualno zlostavljanje.

JE LI DIJETE ODGOVORNO ŠTO JE ŽRTVA
SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA?

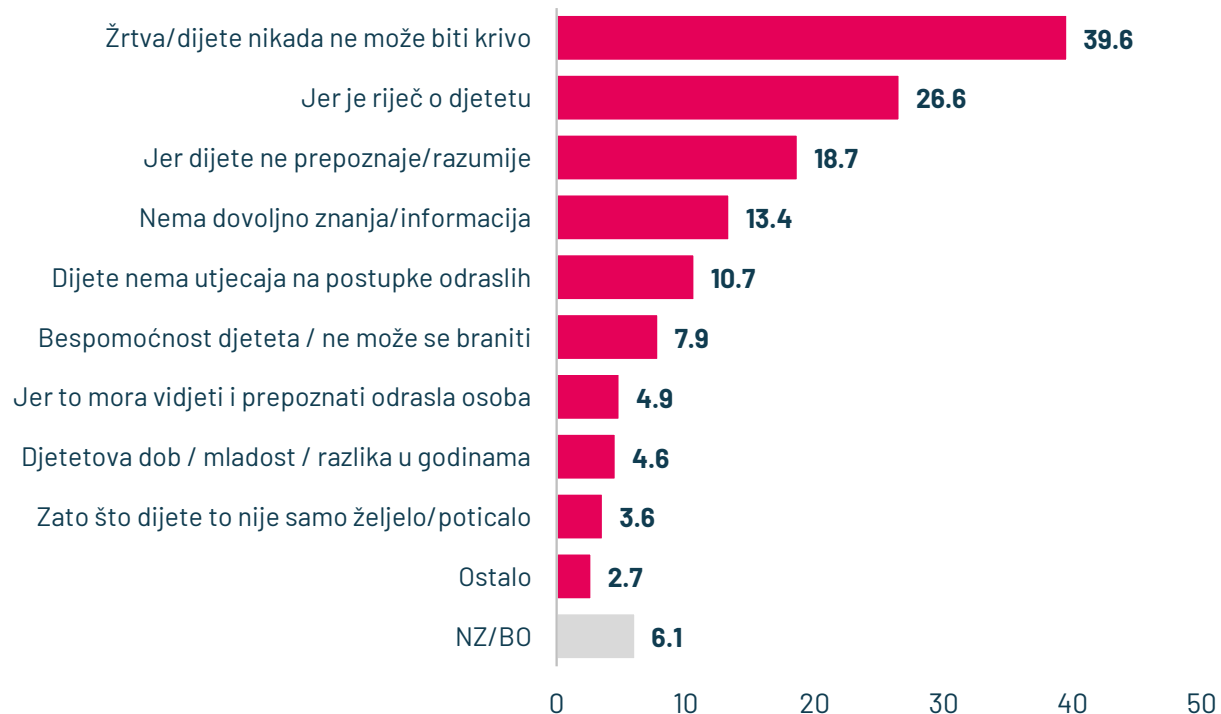
■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

ZAŠTO DA? N=23:

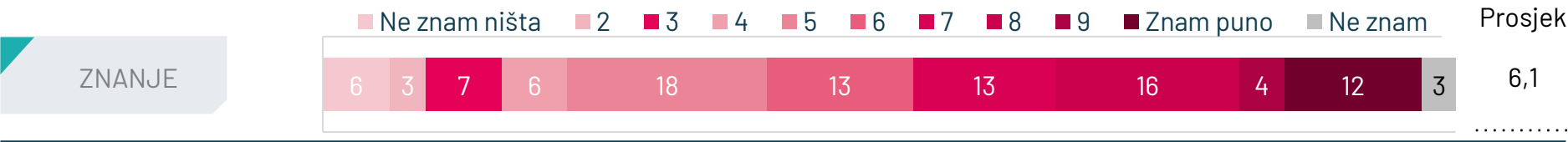
- Djeca izazivaju (N=9)
- Zbog slobodnijeg ponašanja (N= 7)
- Zbog oblačenja (N= 6)
- Djeca nisu pod kontrolom roditelja (N= 4)
- Neka djeca manipuliraju odraslima kako bi ih kasnije tužili (N= 2)

ZAŠTO NE? (N=769)

Percepcija seksualnog zlostavljanja djece

Građani su osrednje upoznati i što je seksualno zlostavljanje djece. Prosječna ocjena na skali od 10 bodova je 6,1. Nešto više od polovice građana svoje je znanje ocijenilo ocjenom iznad 5, a njih 39% ocjenom 5 ili nižom. Gotovo svaki peti građanin smatra da seksualno zlostavljanje uvijek uključuje i upotrebu fizičke sile.

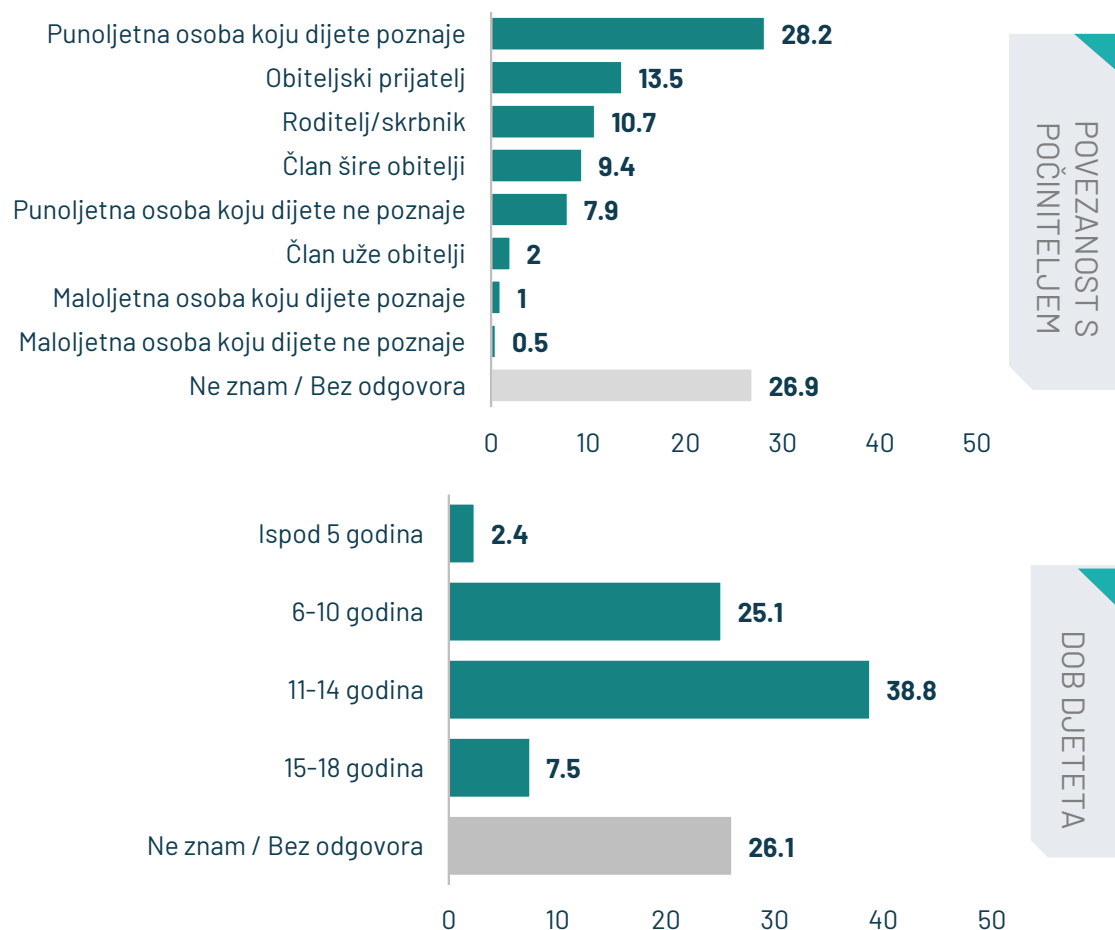
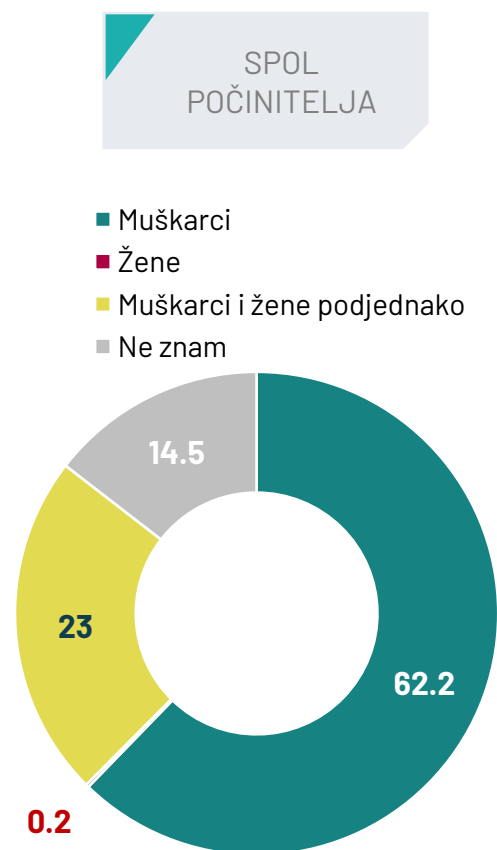
PERCEPCIJA SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE

Pitanje: Prema Vašem mišljenju koliko znate o seksualnom zlostavljanju djece (što je seksualno zlostavljanje djece, koji su rizici i posljedice seksualnog zlostavljanja djece, itd.)? / Molim vas navedite slažete li se ili se ne slažete sa sljedećim tvrdnjama. .

Počinitelj i žrtva

Prevladava mišljenje da su počinitelji pretežno muškarci. Također, građani smatraju da su počinitelji češće odrasle osobe koje dijete poznaje te da je najvjerojatnija dob u kojoj će dijete biti zlostavljano između 11 i 14 godina. Znatno broj građana ne može procijeniti tko je najvjerojatniji počinitelj i koja je dob djeteta koje je seksualno zlostavljano. Osobe koje su doživjele zlostavljanje češće spominju kao počinitelje članove šire obitelji.

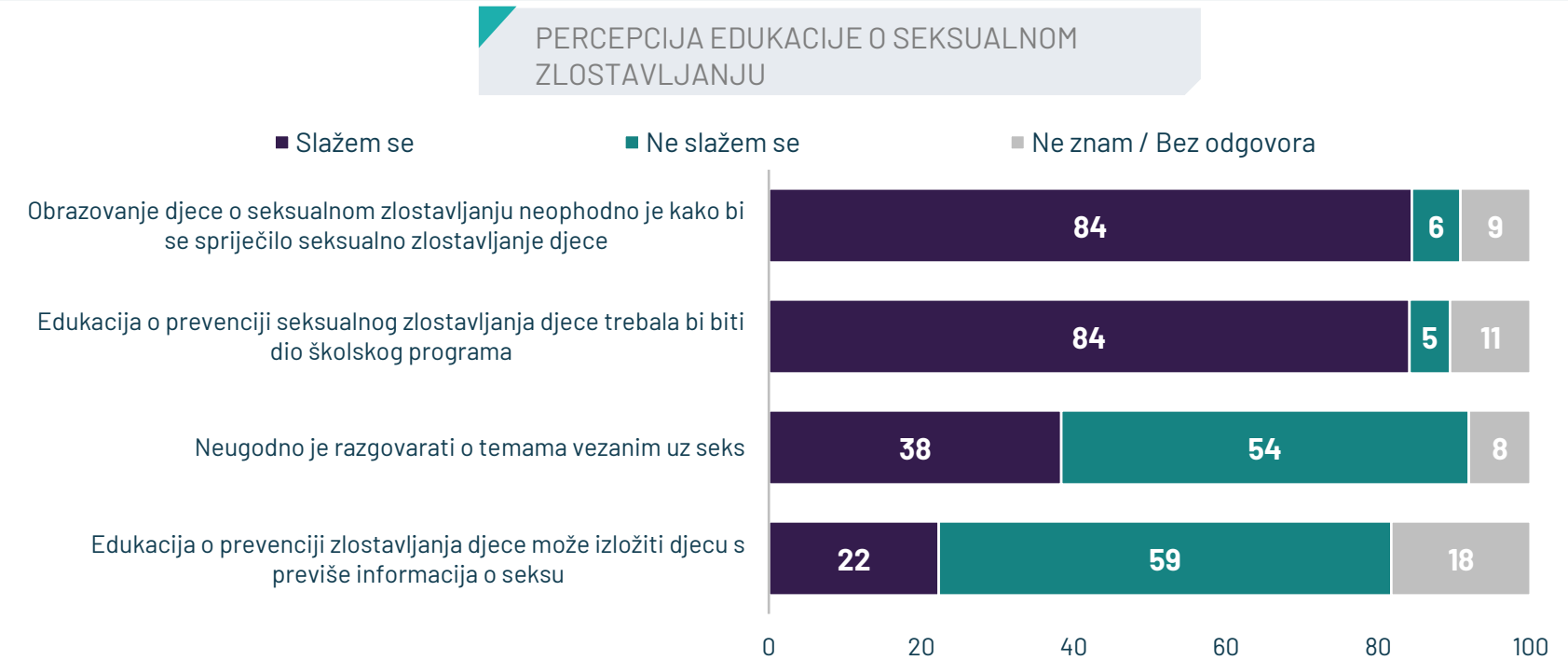

OBRAZOVANJE I INFORMIRANJE O SEKSUALNOM ZLOSTAVLJANJU DJECE

Podizanje svijesti o prevenciji seksualnog zlostavljanja

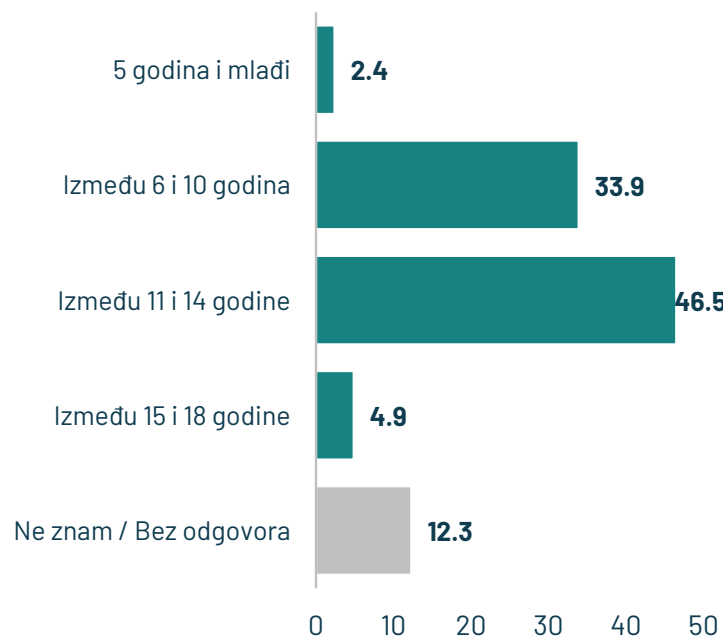
Samo mali dio građana smatra da škole pružaju dovoljno informacija o tome kako spriječiti i zaštititi djecu od seksualnog zlostavljanja. Postoji mišljenje da je neugodno razgovarati o temama vezanim uz seks. Jedan od pet građana smatra da edukacija o prevenciji zlostavljanja djece može izložiti djecu previše informacija o seksu.

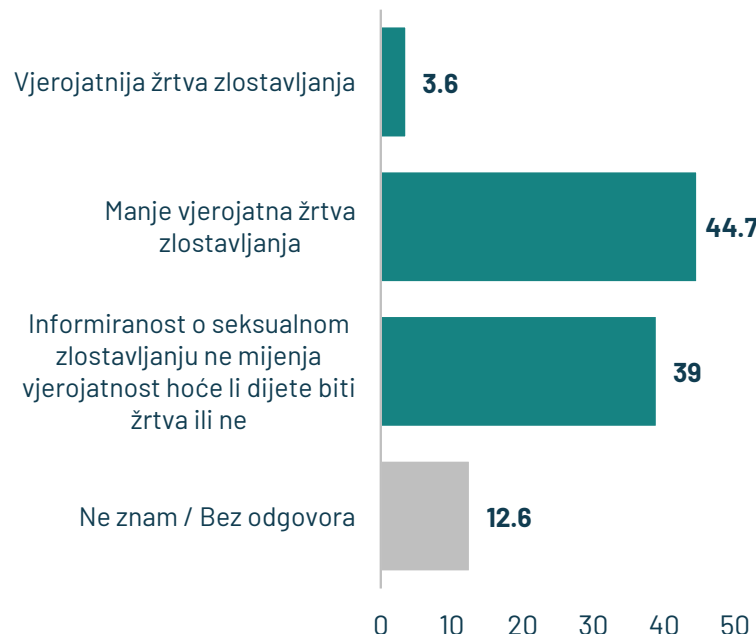
Podizanje svijesti o prevenciji seksualnog zlostavljanja

Gotovo polovica građana smatra da je prava dob za dobivanje informacija o seksualnom zlostavljanju djece između 11 i 14 godine, a druga trećina između 6 i 10 godine. Većina građana ističe da će edukacija pridonijeti manjoj vjerojatnosti da dijete postane žrtva. Međutim, visok udio također vjeruje da obrazovanje neće promijeniti vjerojatnost da dijete postane žrtva.

DOB U KOJOJ BI DJECA TREBALA DOBITI INFORMACIJE O SEKSUALNOM ZLOSTAVLJANJU

MISLITE LI DA JE DIJETE KOJE SE EDUCIRALO O SEKSUALNOM ZLOSTAVLJANJU...?

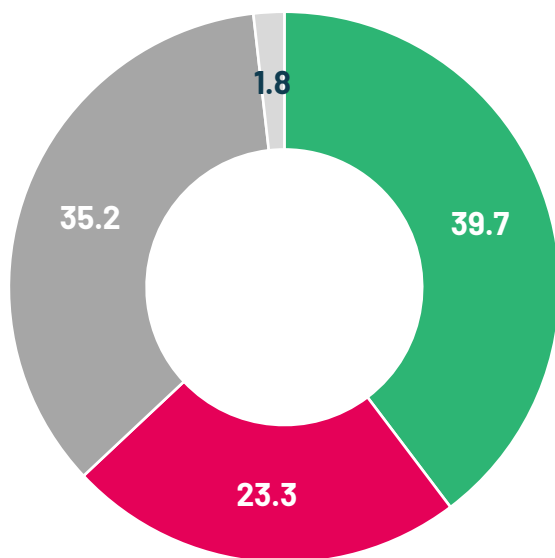

Podizanje svijesti o prevenciji seksualnog zlostavljanja

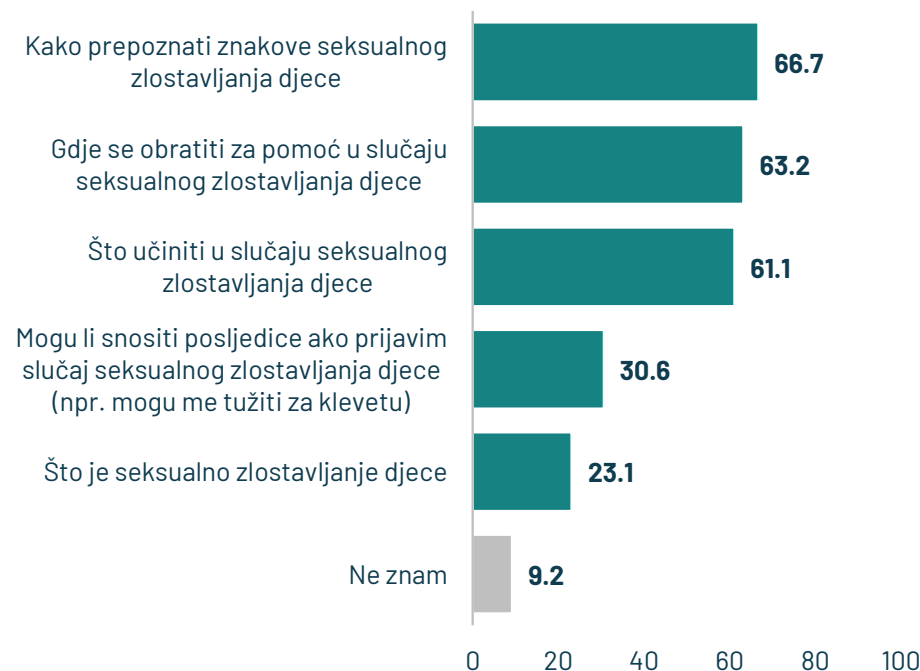
Više od polovine roditelja koji žive u kućanstvima s djecom (još) nisu razgovarali sa svojom djecom o seksualnom zlostavljanju. Oko 2/3 građana željelo bi znati više o tome kako prepoznati znakove seksualnog zlostavljanja djece, kako pomoći djeci u slučaju seksualnog zlostavljanja te što učiniti u slučaju seksualnog zlostavljanja djeteta.

RAZGOVOR O SEKSUALNOM ZLOSTAVLJANJU S DJETETOM – RODITELJI

■ Da ■ Ne ■ Ne, ne još ■ Ne znam / Bez odgovora

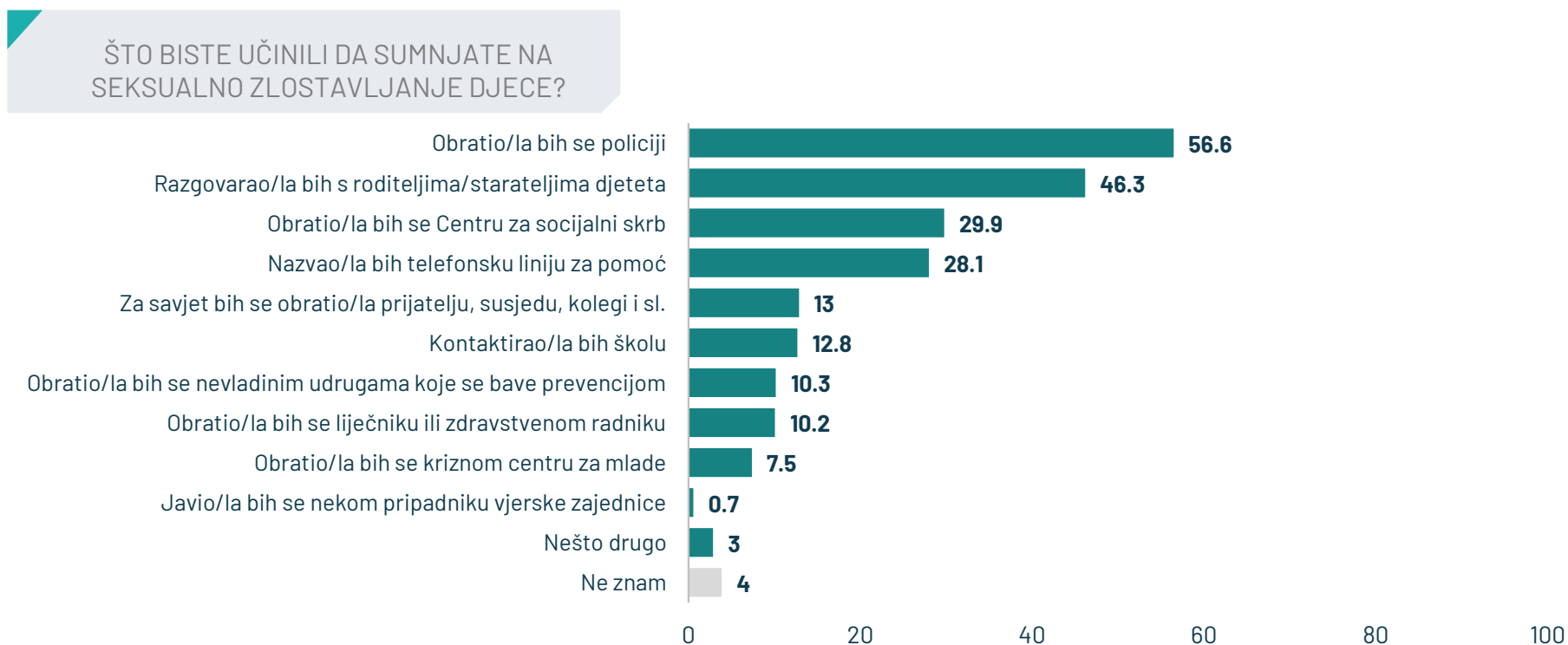
KORISNE INFORMACIJE POTREBNE ZA RAZUMIJEVANJE SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA DJECE – GRAĐANI

DOSTUPNE USLUGE I INFORMACIJE

Prepoznavanje i reagiranje u slučaju sumnje na seksualno zlostavljanje djeteta

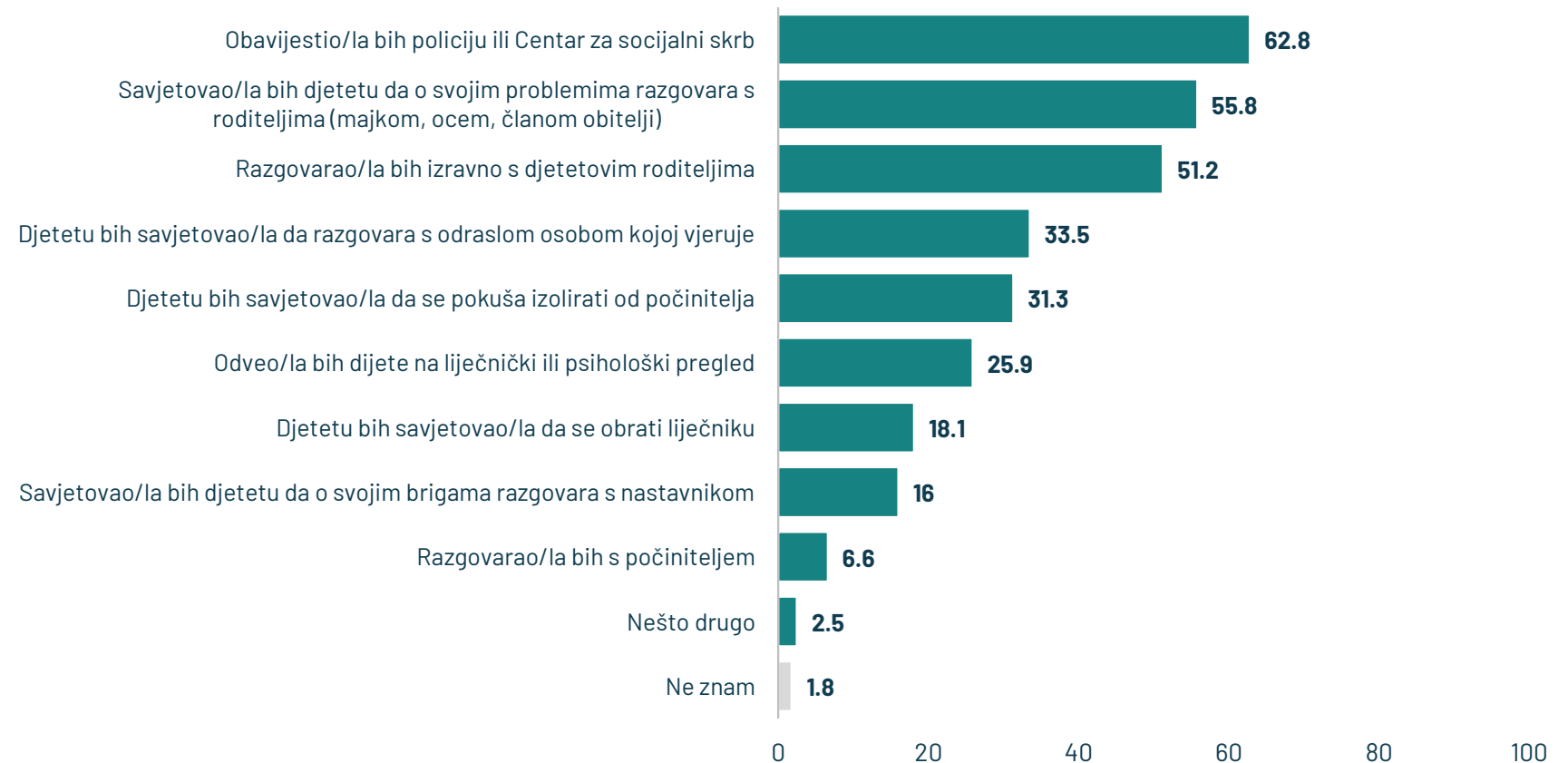
Samo trećina građana smatra da može prepoznati ponašanja koja bi mogla ukazivati na seksualno zlostavljanje djece, dok ih 2/3 ne zna ili ne može prepoznati. U slučaju sumnje na seksualno zlostavljanje djece prvenstveno bi se obratili policiji ili razgovarali s roditeljima/starateljima djece.

Razotkrivanje i prijavljivanje seksualnog zlostavljanja

Kada bi se dijete ispitanicima povjerilo da je bilo seksualno zlostavljano, većina bi pozvala policiju ili centar za socijalnu skrb, savjetovala dijete da o svojim problemima razgovara s roditeljima ili bi izravno razgovarali s roditeljima djeteta.

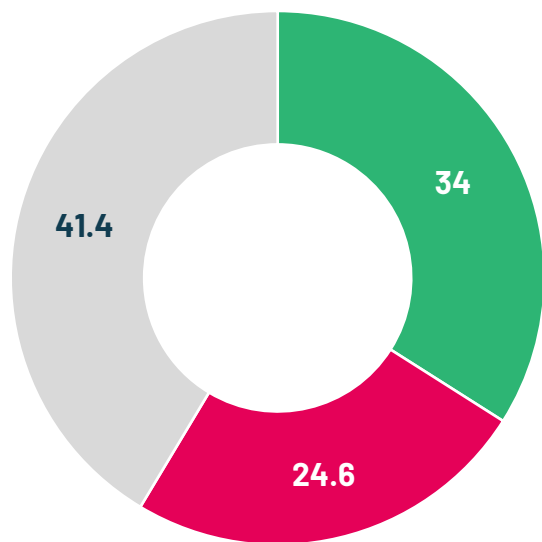

Poznavanje organizacija koje pružaju pomoć žrtvama

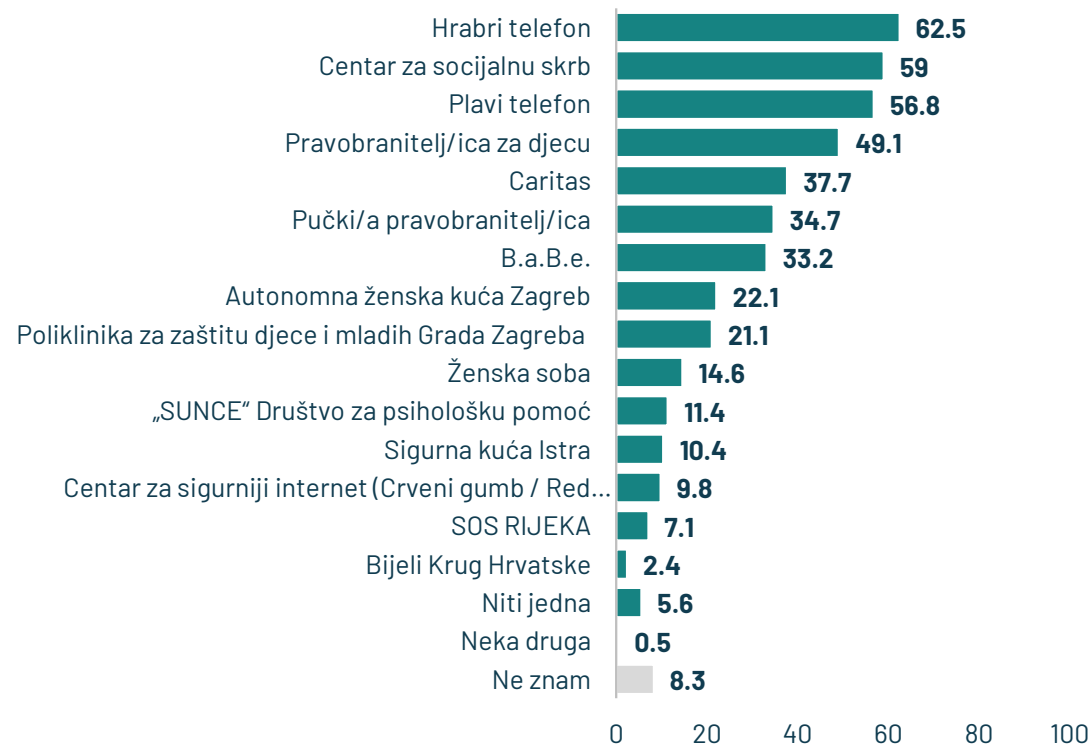
Oko trećine građana smatra da postoje adekvatne usluge za djecu žrtve seksualnog zlostavljanja. Četvrtina navodi da ih nema, a još 40% kaže da ne zna. Među organizacijama i programima koji djeluju u Hrvatskoj, a koje smo ponudili ispitanicima, najpoznatiji su Hrabri telefon, Centar za socijalnu skrb i Plavi telefon.

DOSTUPNOST USLUGA

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

UPOZNATOST S ORGANIZACIJAMA KOJE PRUŽAJU POMOĆ

Uzorak: Svi ispitanici

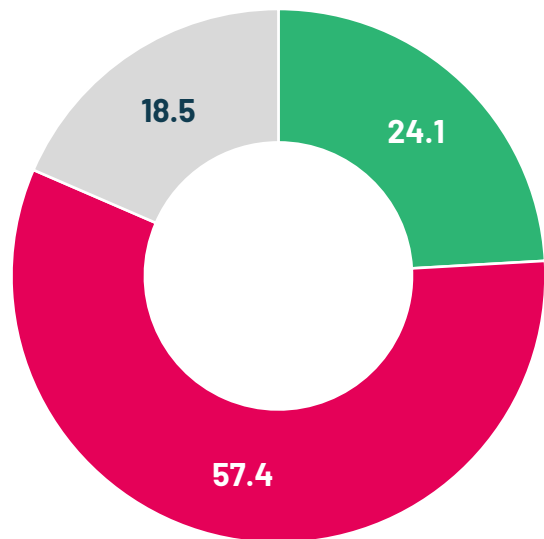
Pitanje: Smatrate li da su u Hrvatskoj dostupne odgovarajuće usluge/pomoć za djecu žrtve seksualnog zlostavljanja? / Jeste li upoznati sa sljedećim organizacijama/programima koje možete kontaktirati za informacije o seksualnom zlostavljanju djece, ako vam takve informacije ili savjeti mogu zatrebati?

Podizanje svijesti o kampanjama za prevenciju ili zaštitu djece od seksualnog zlostavljanja

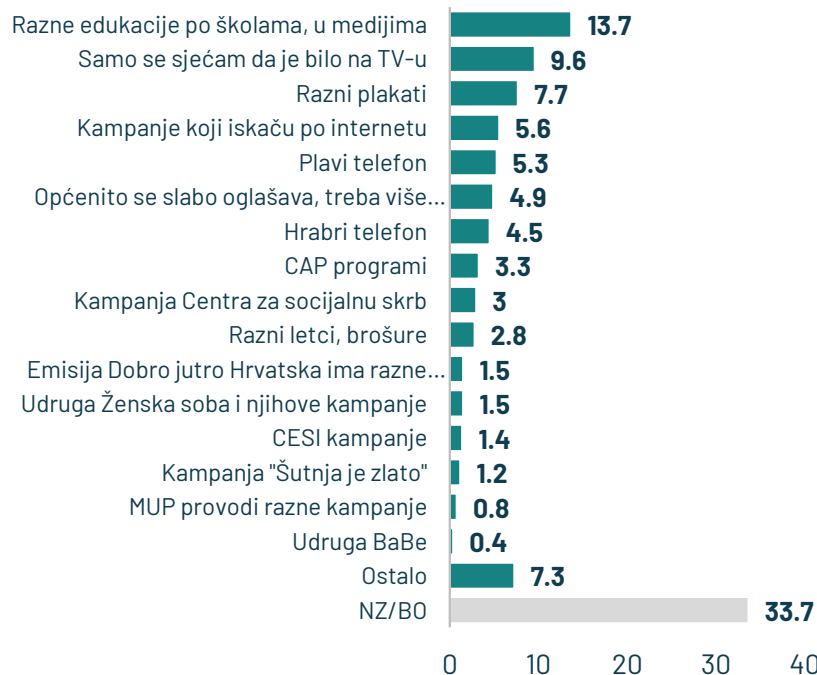
Četvrtina građana navodi da je vidjela, čula ili pročitala informacije o kampanjama za sprječavanje seksualnog zlostavljanja djece ili zaštiti djece od seksualnog zlostavljanja. Sjećanje konkretnih kampanja je slabo, većina sjećanja je općeg karaktera. Kampanja „Reci Ne ! prepoznata je od 22% građana . Više od polovice građana ne sjeća se niti jedne od navedenih kampanja.

OPĆENITA UPOZNATOST S KAMPANJAMA

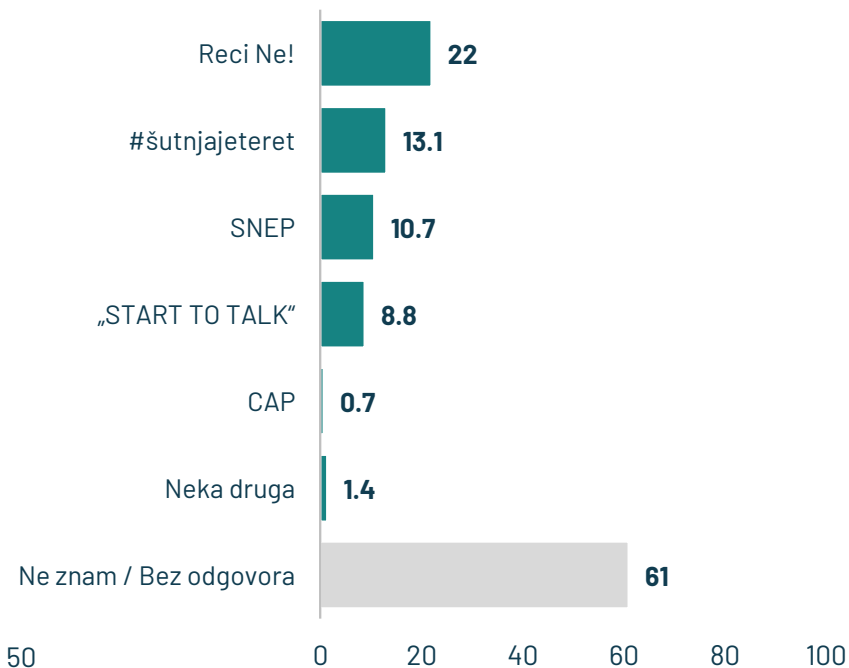
■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

SPONTANO DOSJEĆANJE

POTAKNUTO DOSJEĆANJE

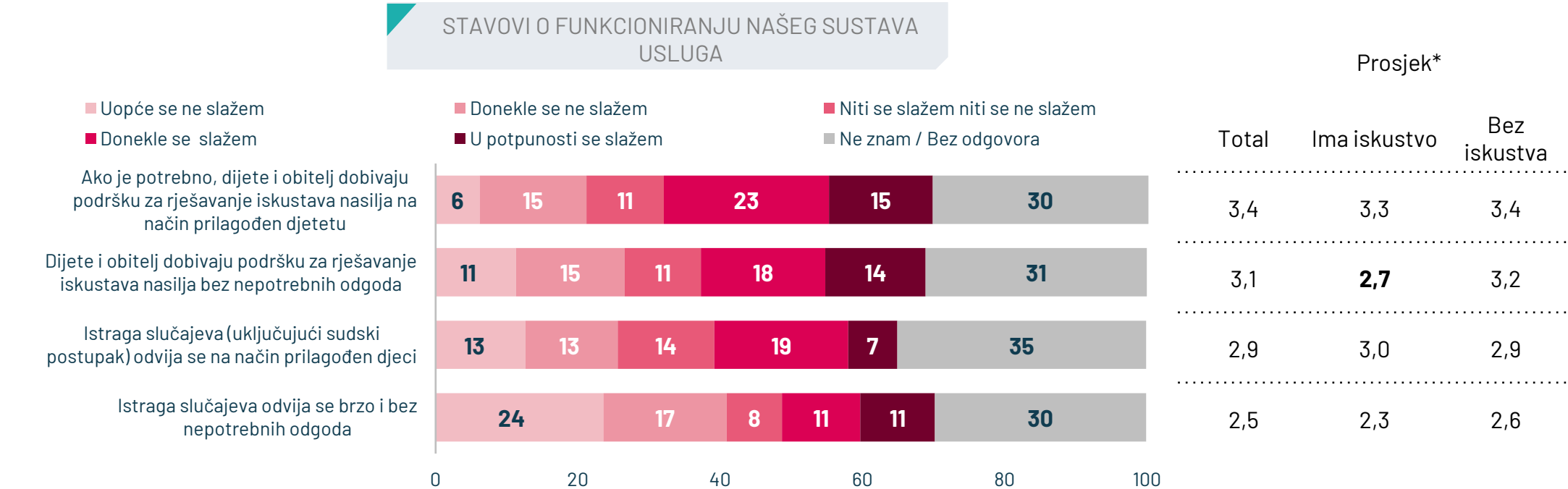

Uzorak: Svi ispitanici / Samo oni koji se spontano dosjećaju kampanje (N=205)

Pitanje: Jeste li čuli, vidjeli ili pročitali bilo kakve informacije o kampanjama za sprječavanje seksualnog zlostavljanja djece ili zaštiti djece od seksualnog zlostavljanja? / Za koje ste od sljedećih kampanja kampanjama za sprječavanje seksualnog zlostavljanja djece ili zaštitu djece od seksualnog zlostavljanja ste čuli, čitali ili vidjeli?

Stavovi o funkcioniranju našeg servisnog sustava

Izravno ili neizravno iskustvo s istražnim procesom je relativno rijetko, samo jedan od deset ispitanika je ima neki oblik iskustva. Većina se slaže da ako je potrebno, dijete i obitelj dobivaju podršku za rješavanje iskustava nasilja na način prilagođen djetetu, a najmanje se slaže da se istraga slučajeva odvija brzo i bez nepotrebnih odgoda. Ljudi koji su imali iskustvo ne slažu se da dijete i obitelj dobijaju podršku za rješavanje iskustava nasilja bez nepotrebnog odgoda.

* Prosjek: prosječna ocjena na skali od 1 (uopće se ne slažem) do 5 (uopće se slažem)

Uzorak: Svi ispitanici

Pitanje: Imate li vi osobno iskustva ili znate nekoga tko ima iskustva s istragama koje se tiču seksualnog nasilja nad djecom (seksualnog zlostavljanje djece)? / Što mislite o funkcioniranju našeg sustava usluga u sljedećim slučajevima, gdje je dijete bilo žrtva seksualnog zlostavljanja..

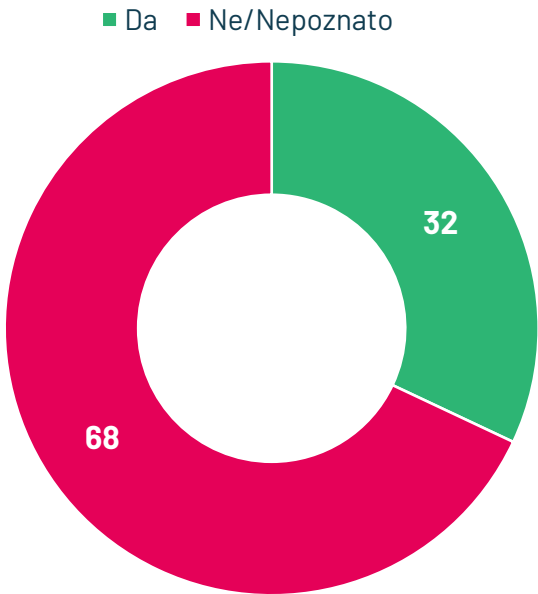

OSOBNOSTNO ISKUSTVO

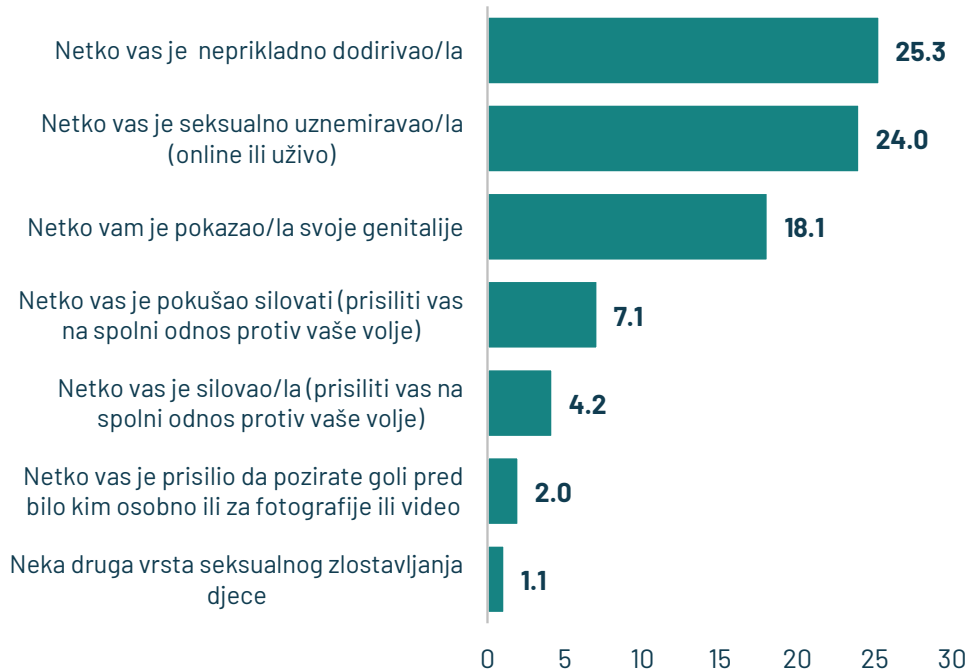
Iskustvo sa seksualnim zlostavljanjem u djetinjstvu

Trećina hrvatskih građana (32%) navodi da je u djetinjstvu doživjela neki oblik seksualnog zlostavljanja. Najčešća prijavljena iskustva bila su neprikladno dodirivanje, seksualno uznemiravanje (online ili uživo) te su ima bile pokazane genitalije.

OSOBNOST ISKUSTVO

VRSTA SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

Žrtve

Žene

10-15 godina

Bili su s prijateljima

**Najčešće: neprikladno
dodirivanje**

Jednom

**Manje od polovice djela
je razotkriveno, a samo
za 6% je podnesena
kaznena/slужbena
prijava**

Počinitelji

Muškarci

Sve dobne skupine

Jedan počinitelj

**Odrasla osoba koju je
žrtva poznavala**

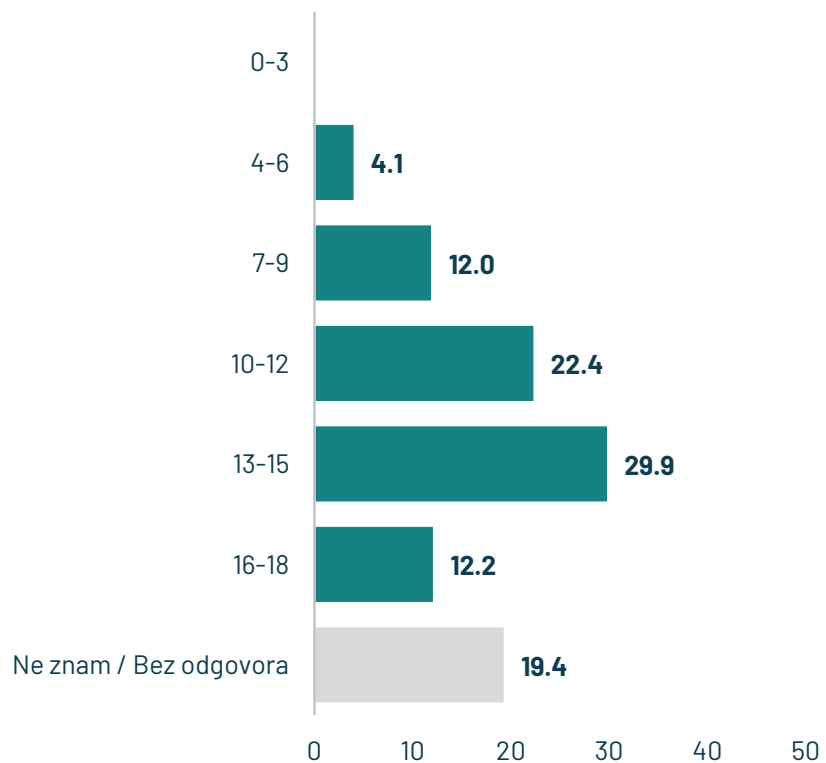
**Nema kontakta s žrtvom
danas**

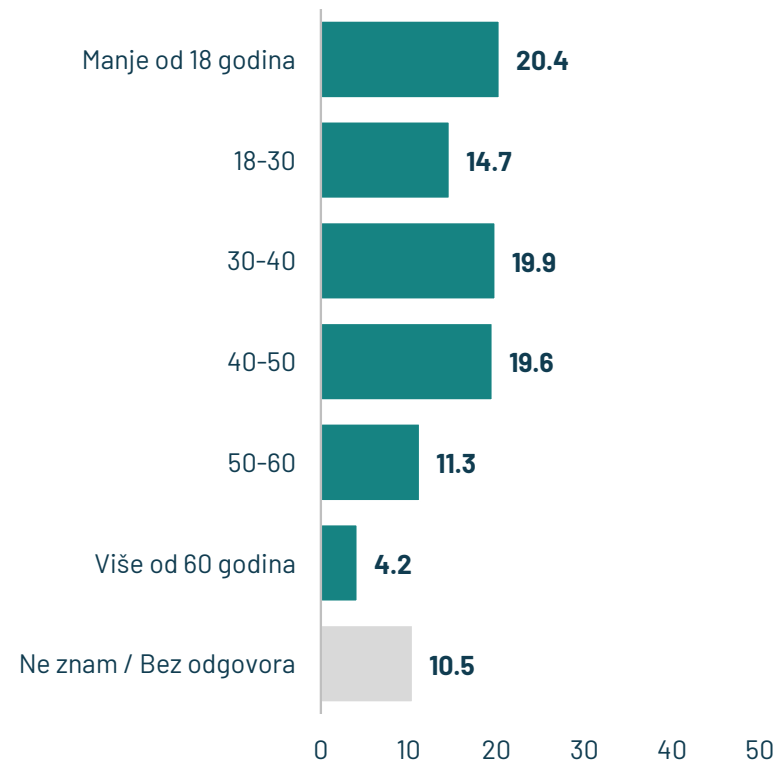
Dob žrtve i počinitelja

Žrtve su najčešće bile u dobi od 10 do 15 godina, dok su počinitelji gotovo jednako raspoređeni po dobnim skupinama. Jedan od pet počinitelja također je bio maloljetan.

DOB ŽRTVE

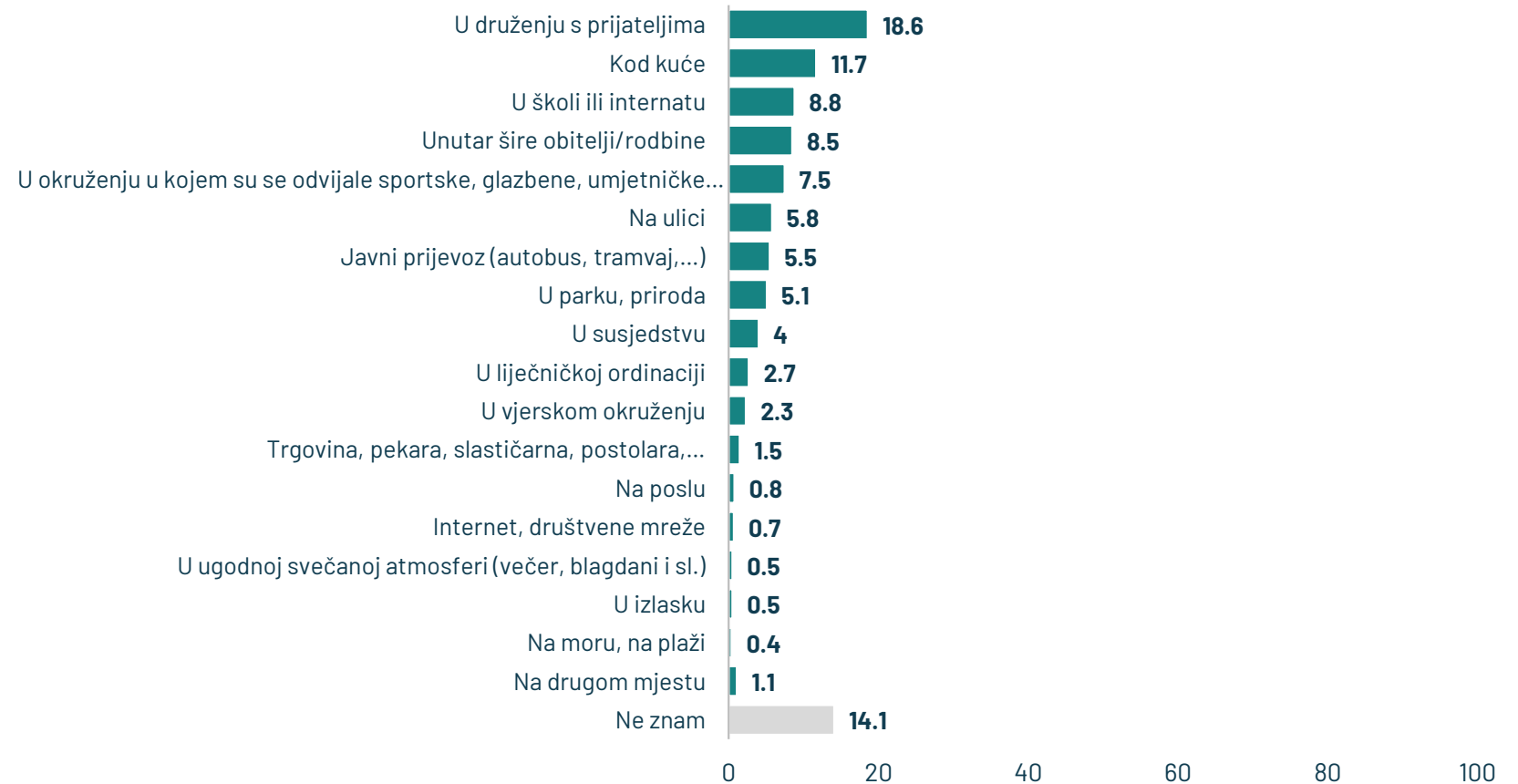
DOB POČINITELJA

Okolnosti seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu

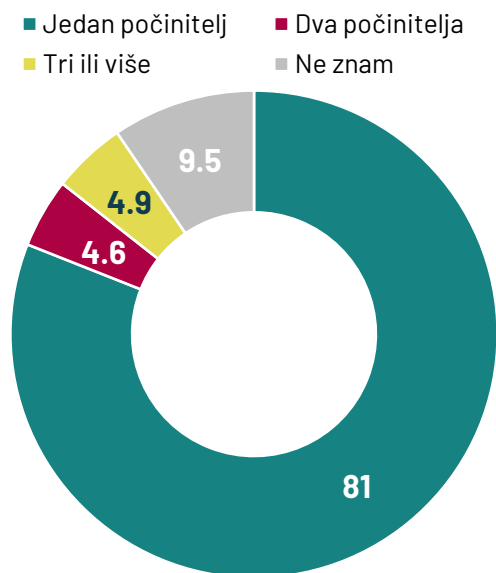
Zlostavljanje se događalo na različitim mjestima i pod različitim okolnostima, nešto češće u druženju s prijateljima i kod kuće.

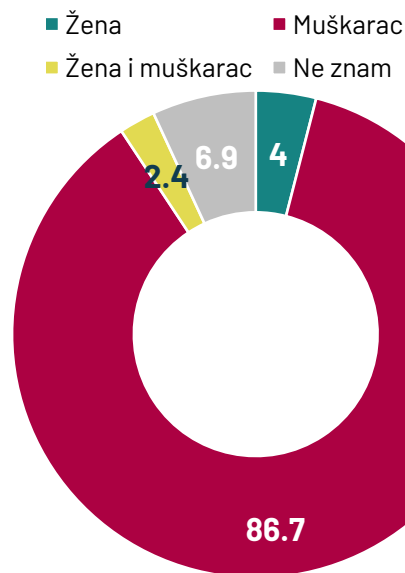
Počinitelj(i) seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu

U većini slučajeva zlostavljanje je počinila jedna osoba, samo u manjem broju slučajeva radilo se o više počinitelja. Počinitelji su bili pretežno muškarci. Otprilike četvrtina počinitelja bili su (punoljetni) stranci, dok je većina počinitelja (62%) bila žrtvi poznate osobe (obiteljski prijatelji, poznanici, prijatelji...).

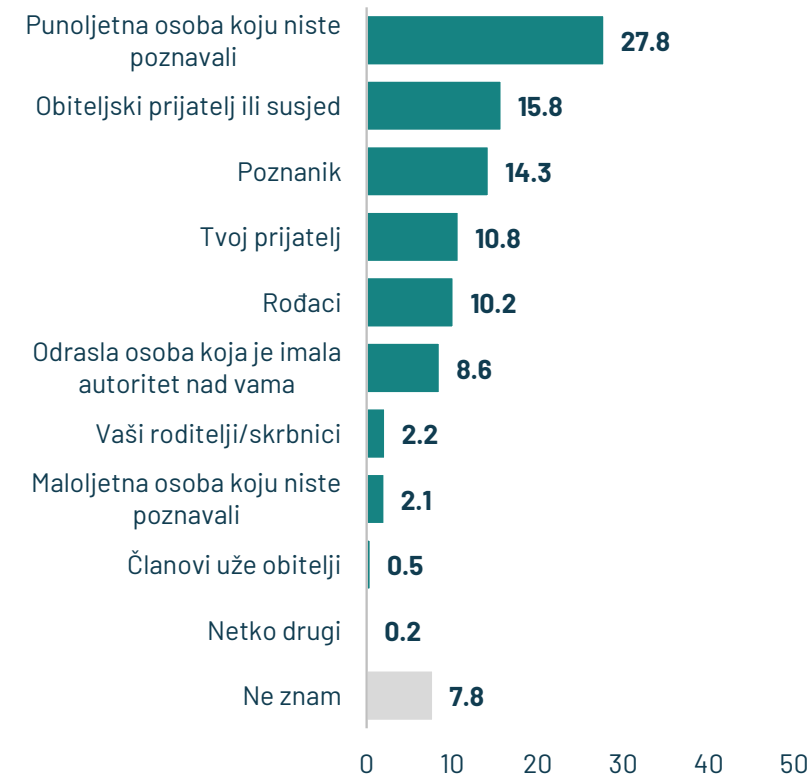
BROJ POČINITELJA

SPOL POČINITELJA

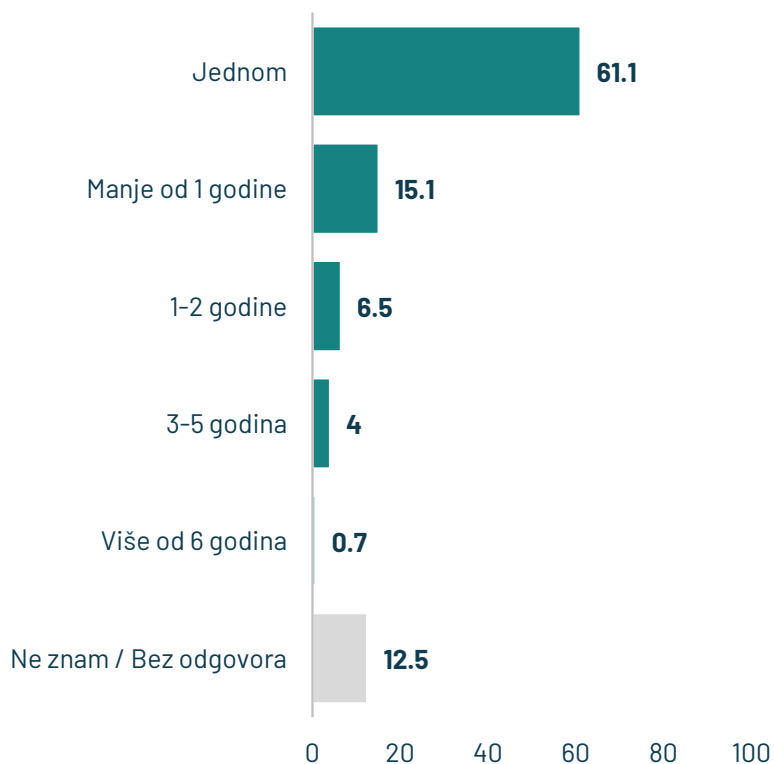
POVEZANOST S POČINITELJEM

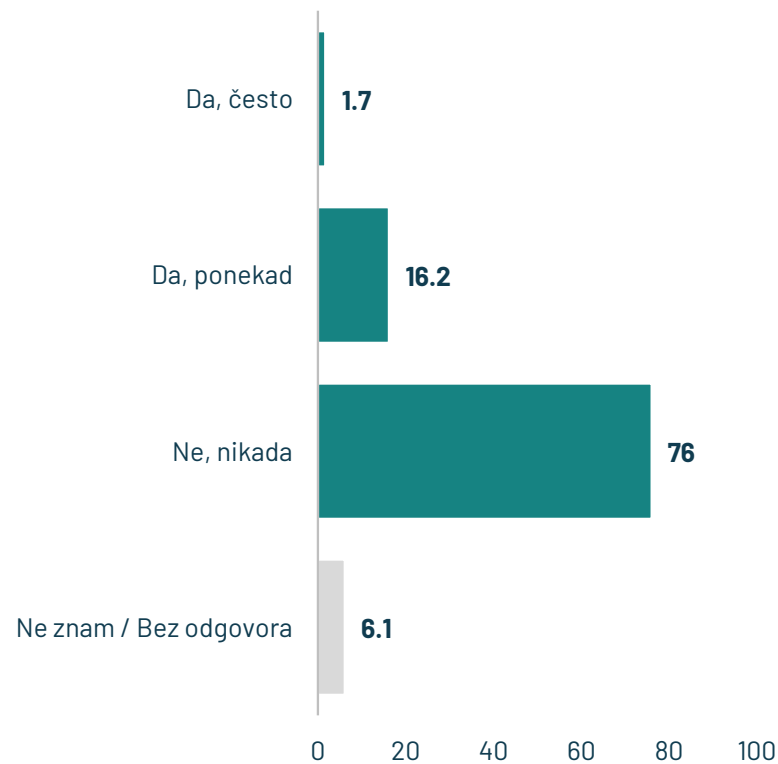
Počinitelj(i) seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu

Dvije trećine navedenih slučajeva dogodilo se samo jednom, dok se nešto manje od trećine događalo kroz vremenski period. Jedan od deset slučajeva trajao je više od godinu dana. Žrtve više nemaju kontakt s većinom počinitelja. U iznimno malom broju slučajeva imaju česte susrete.

TRAJANJE SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

SUSRETI POSLIJE

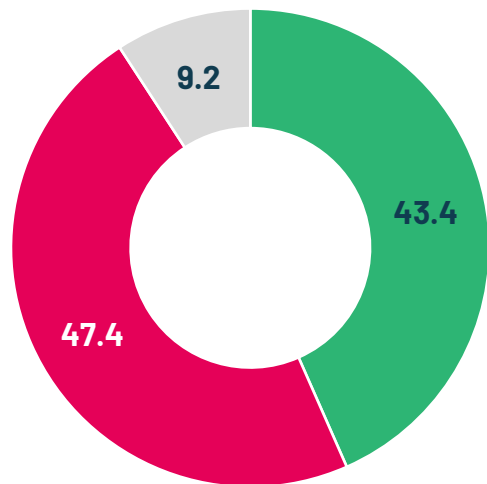
Uzorak: Osobe koje su kao djeca doživjele bilo koji oblik seksualnog zlostavljanja (N=273)
Pitanje: Koliko je dugo trajalo zlostavljanje od strane ovog (ovih) počinitelja? / Susrećete li tu(te) osobu(e) i danas?

Razotkrivanje seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu

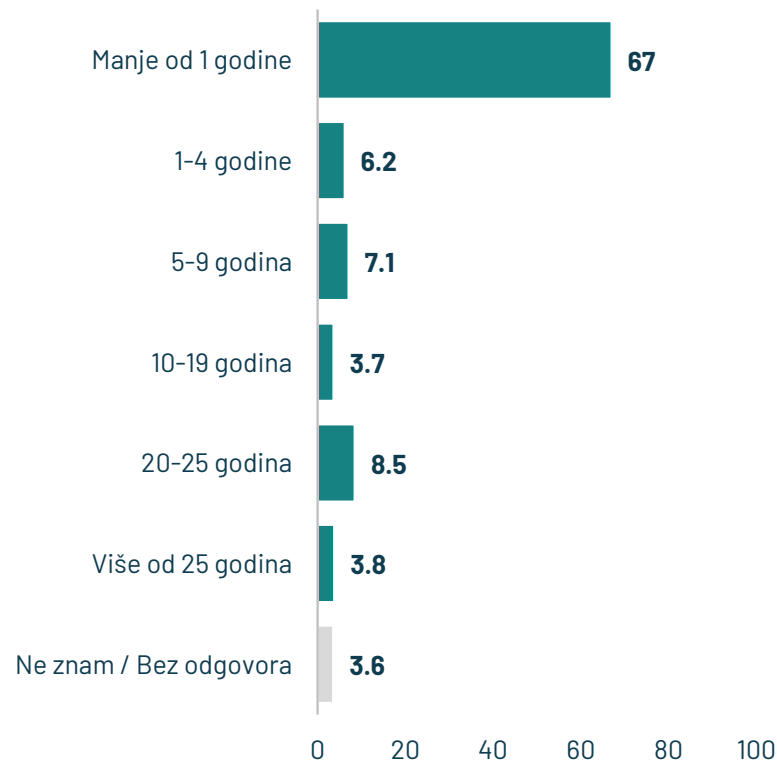
Gotovo svaka druga žrtva nije nikome rekla o zlostavljanju. Oni koji su se odlučili reći to su učinili u roku od godinu dana, a najčešće su rekli prijatelju ili roditeljima.

RAZOTKRIVANJE

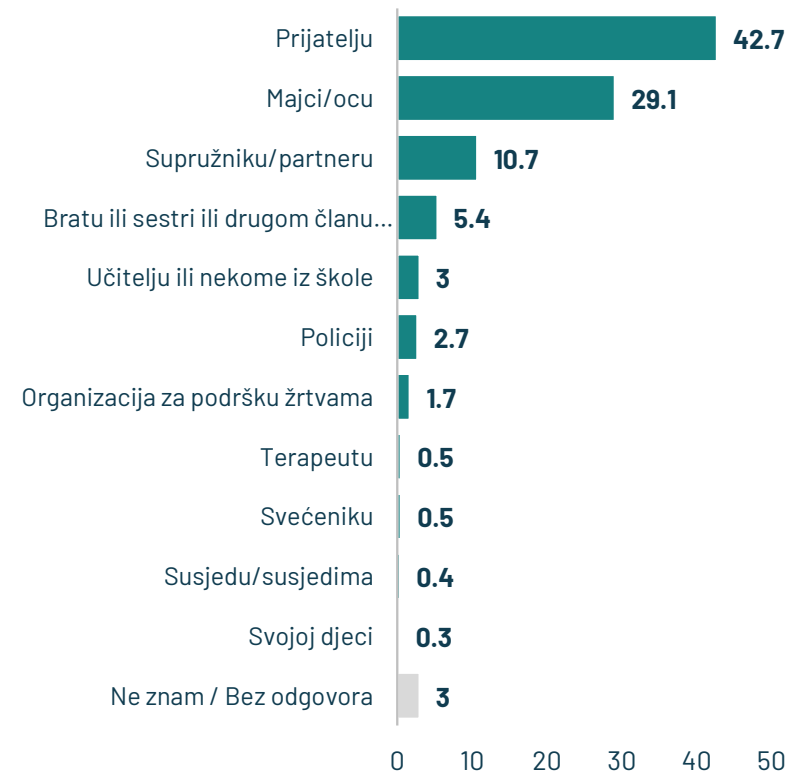
■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

VRIJEME RAZOTKRIVANJA

OSOBA KOJOJ SE ŽRTVA PRVOJ POVJERILA

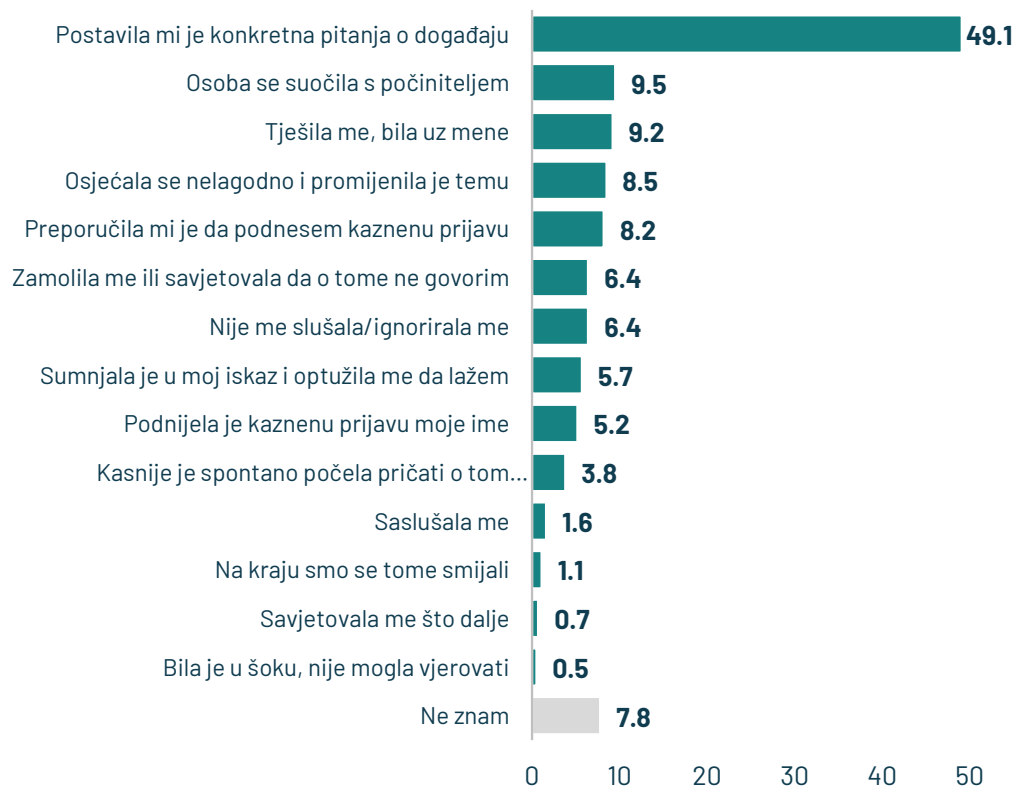
Uzorak: Osobe koje su kao djeca doživjele bilo koji oblik seksualnog zlostavljanja (N=273) / Osobe koje su nekome rekla za seksualno zlostavljanje (N=118)
Pitanje: Jeste li (prije ovog istraživanja) nekome rekli za ovo zlostavljanje? / Kome ste prvom rekli za navedeno zlostavljanje?

Reakcija osobe kojoj se žrtva povjerila

Osobe koje su dobile informacije prvenstveno su postavljale pitanja o događaju. U jednom od deset slučajeva osoba se suočila s počiniteljem. U gotovo polovici slučajeva ništa se nije dogodilo nakon razgovora o incidentu. U jednom od četiri slučajeva žrtva je bila zaštićena od počinitelja, a u jednom od deset slučajeva je žrtva bila uklonjena iz okruženja.

REAKCIJA OSOBE KOJOJ SE ŽRTVA POVJERILA

POSTUPCI NAKON RAZOTKRIVANJA

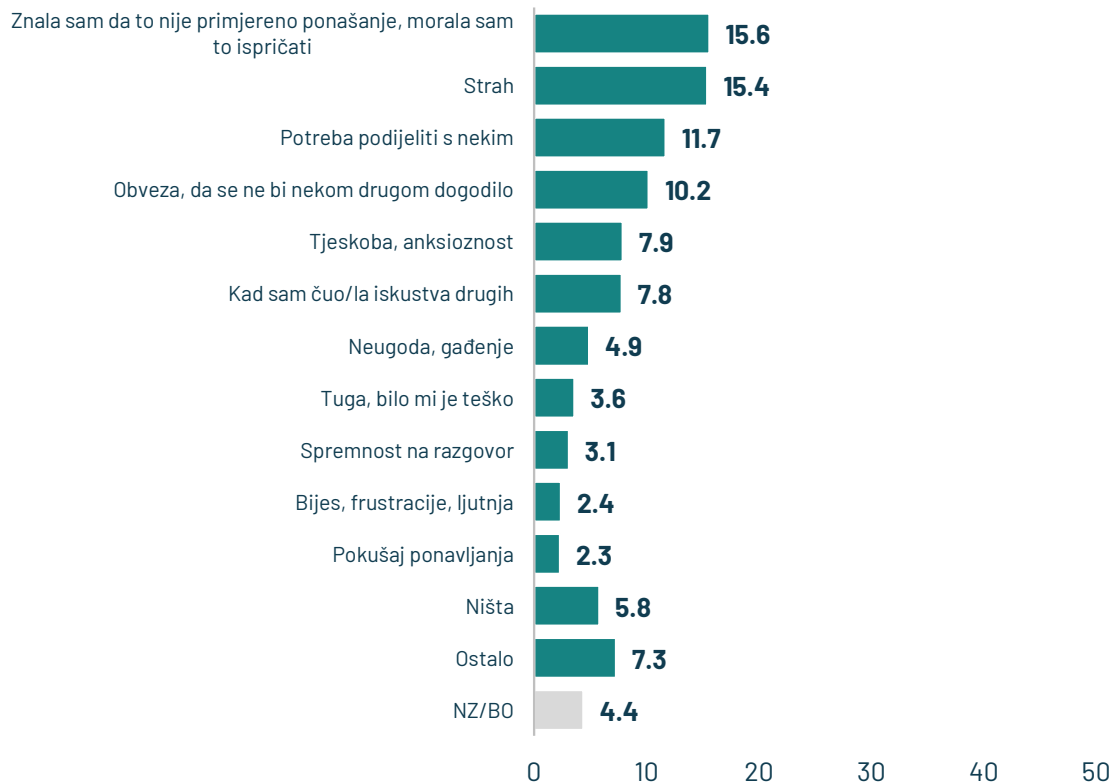

Uzorak: Osobe koje su nekome rekly za seksualno zlostavljanje (N=118)
Pitanje: Kako je ta osoba reagirala na to što ste rekli? / Što se dogodilo nakon što ste nekome rekly za zlostavljanje?

Razlozi (ne) razotkrivanja seksualnog zlostavljanja u djetinjstvu

Glavni razlozi zbog kojih su žrtve razotkrile zlostavljanje bili su potreba za razgovorom jer su znale da se radi o neprikladnom ponašanju, strahu od ponavljanja, potrebi za dijeljenjem kako se to ne bi dogodilo nekom drugom. Glavni razlozi zbog kojih žrtve nisu razotkrile događaj bili su osjećaj srama i neznanje kako o tome razgovarati. Trećina smatra da sam čin nije bio toliko ozbiljan te da nije bilo vrijedno razgovora. Otprilike četvrtina žrtava bojala se da im se neće vjerovati.

RAZLOZI ZA RAZOTKRIVANJE

RAZLOZI ZAŠTO NISU RAZOTKRILI

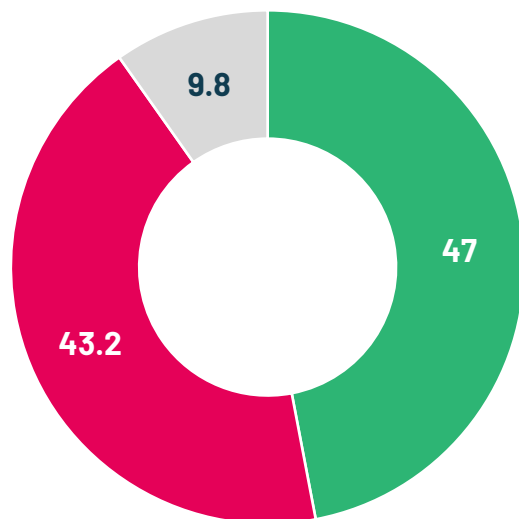
Uzorak: Osobe koje su nekome rekle za seksualno zlostavljanje (N=118) / Osobe koje nisu nikome rekle za seksualno zlostavljanje (N=129)

Ostale osobe kojima su se žrtve povjerile

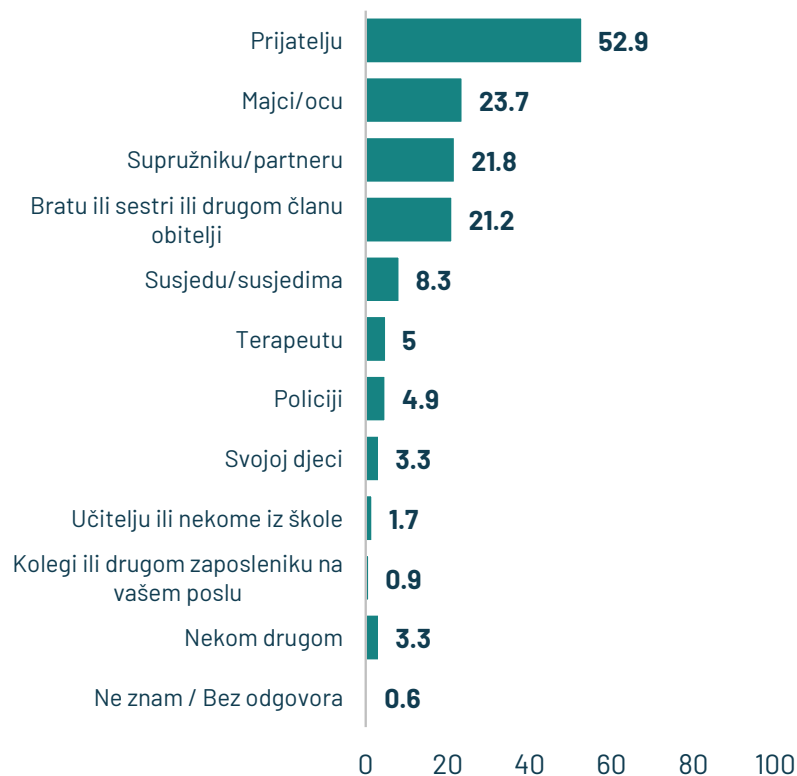
Otprilike polovica onih koji su već pričali o događaju podijelila je svoje iskustvo i s drugim ljudima, a opet je najčešći razgovor bio s prijateljima. Izuzetno mali broj žrtava razgovarao je sa službenim osobama.

RAZOTKRIVANJE DRUGIM OSOBAMA, NAKON PRVE OSOBE KOJOJ SE ŽRTVA POVJERILA

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

DRUGE OSOBE KOJIMA JE ŽRTVA RAZOTKRILA ZLOSTAVLJANE

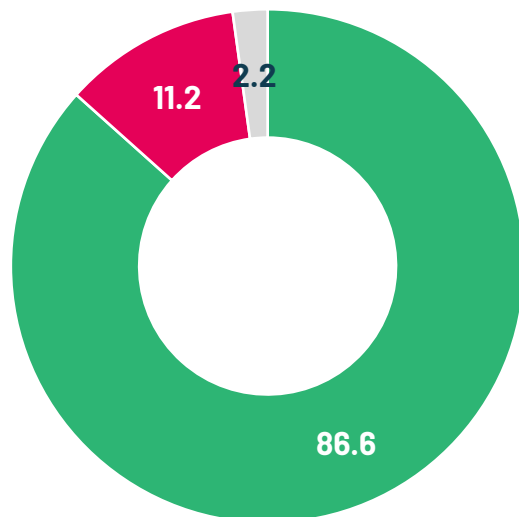

Potpora obitelji i drugih osoba

U slučajevima kada su se žrtve obratile svojim obiteljima, dobile su podršku u većini slučajeva. Podrška okoline je bila prisutna, ali u manjoj mjeri nego podrška obitelji.

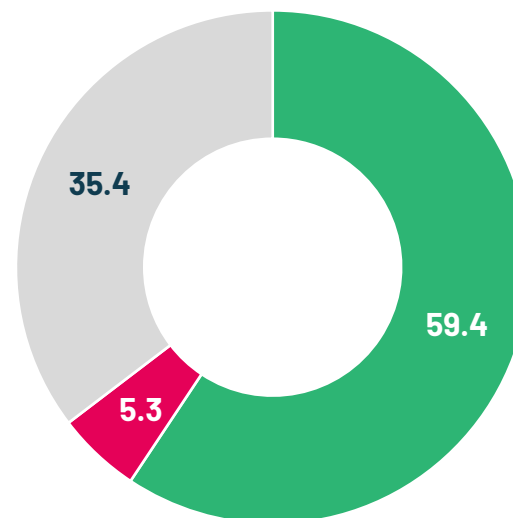
PODRŠKA OBITELJI*

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

PODRŠKA DRUGIH OSOBA*

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

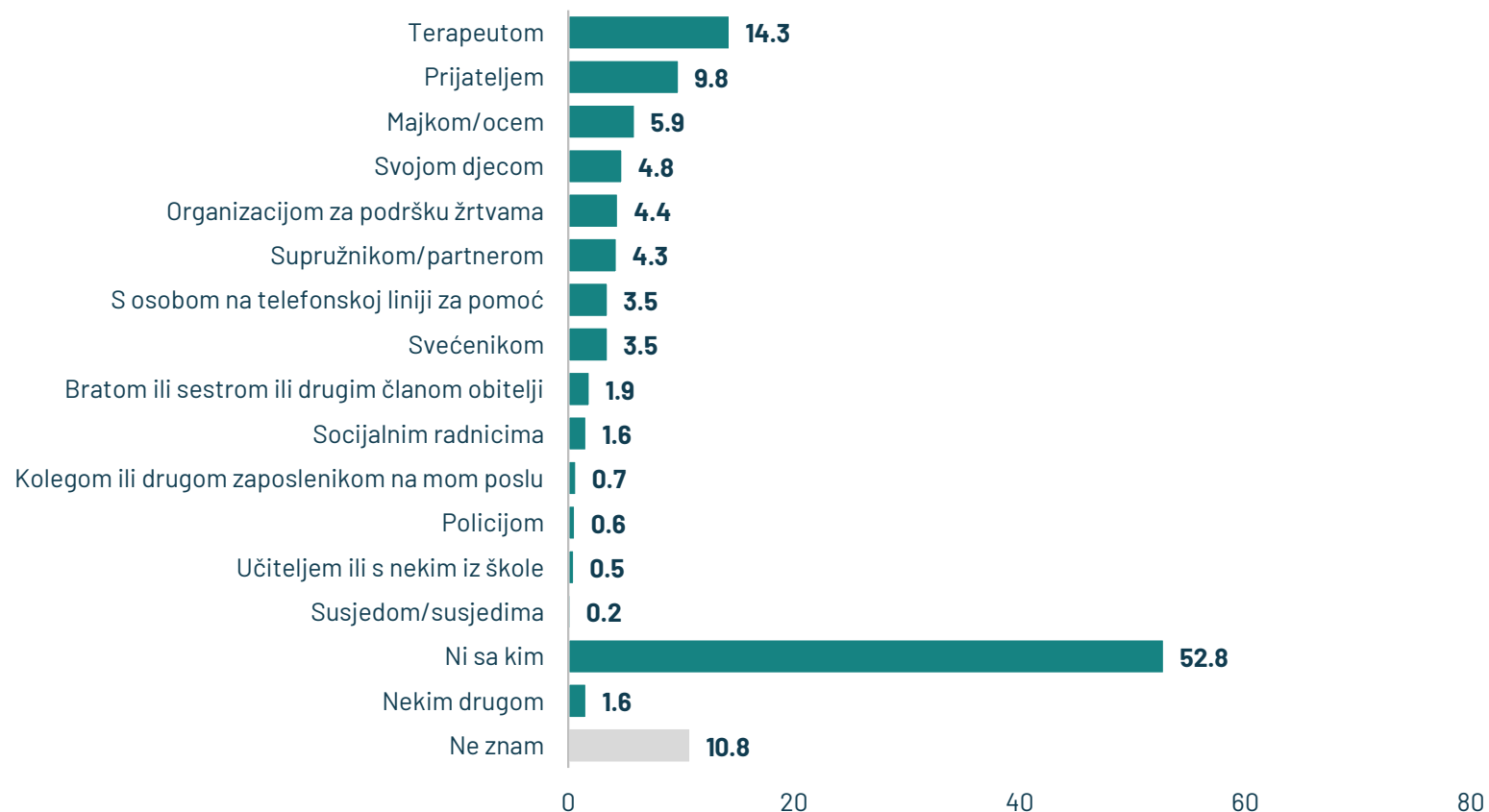

*Napomena: Broj ispitanika je mali pa rezultate treba tumačiti s oprezom.

Osoba s kojom bi žrtva sada htjela razgovarati

Više od polovine žrtava sada ne osjeća potrebu o tome razgovarati, a među onima koji su voljni razgovarati prvo bi se obratili terapeutu.

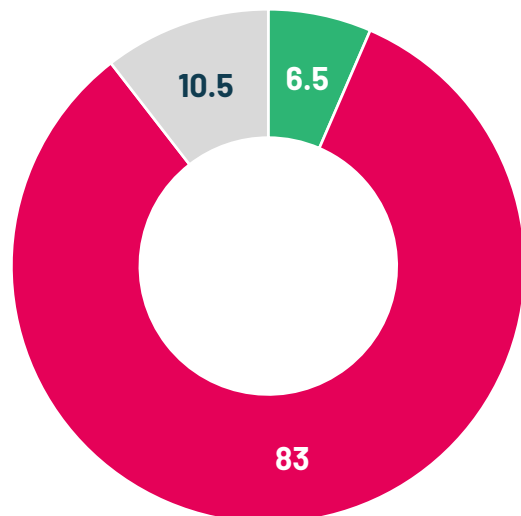
Uzorak: Osobe koje su kao djeca doživjele bilo koji oblik seksualnog zlostavljanja (N=273)
Pitanje: S kim biste sada željeli razgovarati?

Podnošenje prijave i njezine posljedice / Medicinska podrška

Samo mali broj slučajeva je službeno prijavljen (N=8), većina incidenata nije prijavljena. Nikome nije pružena medicinska ili psihološka pomoć.

PODNOŠENJE KAZNE PRIJAVE/POKRETANJE PRAVNOG POSTUPKA

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

POS LJEDICA/REZULTAT PODNOŠENJA KAZNE PRIJAVE/POKRETANJA PRAVNOG POSTUPKA

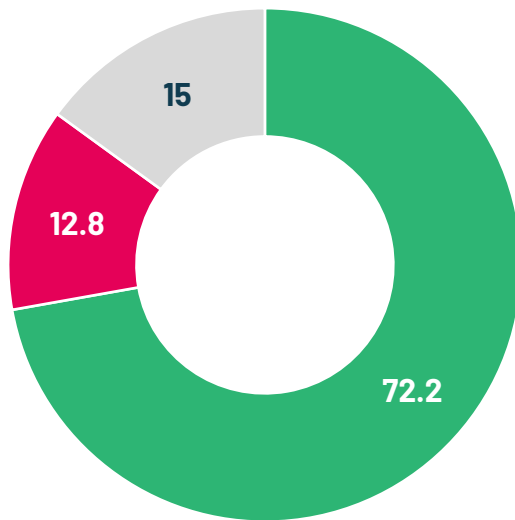
- Provedena je sudska istraga (N=3)
- Policajac nije prijavio slučaj (N=3)
- Došlo je do suđenja nakon kojeg je uslijedila osuđujuća presuda (N=2)
- Osoba je povukla optužbu (N=1)

Današnje znanje o uslugama namijenjenim za pomoć žrtvama seksualnog zlostavljanja

Danas bi većina žrtava znala kome se obratiti, ali više od polovine njih ne bi ih željela kontaktirati.

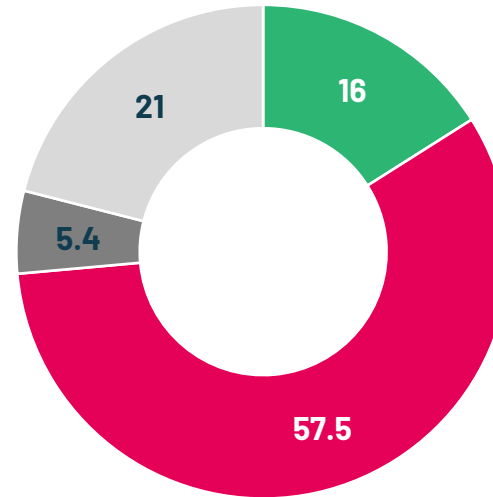
SADAŠNJE ZNANJE O TOME ŠTO UČINITI

■ Da ■ Ne ■ Ne znam / Bez odgovora

BISTE LI ŽELJELI DANAS KONTAKTIRATI SLUŽBE ZA POMOĆ

■ Da ■ Ne
■ Ne znam nijednu takvu službu ■ Ne znam / Bez odgovora

HVALA NA PAŽNJI

Tatjana Petrović

Public Affairs Service Line leader
Ipsos Hrvatska

Mirna Cvitan

Quantitative Research Manager
Ipsos Hrvatska

Lana Penezić

Qualitative Research Manager
Ipsos Hrvatska